LAPPMANNEN JON JOHANSSONS

Signerier och Besvärjelser

SVARTKONST FRÅN LAPPLAND

FÖRLAG
G. WENDELHOLM

Sjunerier och Besvärjelser.

LAPPMANNEN JON JOHANSSONS

Signerier och Besvärjelser

SVARTKONST FRÅN LAPPLAND

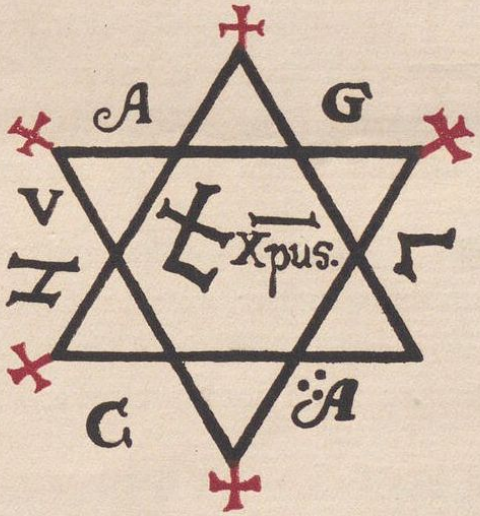

Utgiven av OSSIAN LINDSKOUG
Förlag MAIANDER Malmö
MCMXVII

SUBSKRIPTIONS-INBJUDAN

AV INGEN TORDE VÄL KUNNA FÖRnekas att övertron — närd av urgamla rötter — ännu den dag som i dag är lever kvar och frodas och i folkens liv spelar en ej oviktig roll. Exempel härpå behöva ej sökas och varje tidning bär snart sagt dagligen vittne därom. De egentliga gamla svartkonstnärerna hava väl i våra dagar ej några efterföljare, men »Svartkonstboken» med sitt mystiska, ur »Mörkrets värld» hämtade innehåll är ett ämne, som i folktraditionen intager en ganska omhuldad plats.

Det arbete, till vilket subskription härmed utfärdas, utgör en samling av »läsningar» och besvärjelser, som i mångt och mycket visa frändskap med »Svartkonstboken». Materialet är insamlat i Lappland och handskriften därtill är förvarad i Lunds Universitets Folkminnesarkiv.

Då det emellertid kan befaras, att dessa magiska föreskrifter skulle, därest de spriddes i allt för stor omfattning, komma i ett bruk, som varken önskats eller åsyftats, har förlaget, för att kunna träffa den förstående publiken, föredragit att framlägga arbetet till subskription. Enär ytterligt ringa i denna bransch är på svenska tillgängligt och vetenskapsmannen har synnerligen svårt att få något material, har förlaget ansett sig göra intresserade en tjänst genom att utgiva denna samling. Det är således

den rent vetenskapliga synpunkten som pointerats vid utgivandet. Att sålunda giva en fast och handgriplig utgångspunkt för dessa folkminnen, som i vårt land äga så flytande och obestämda konturer, har ingivit förlaget den förhoppningen, att varje intresserad skall stödja företaget.

Bokens redigering har uppdragits åt amanuensen vid Historiska Museet i Lund OSSIAN LINDSKOUG och den konstnärliga utsmyckningen i 1400-talets stil har utförts av Lundakonstnären ERIC O. NILSSON.

Angående planen för utgivandet må nämnas, att de olika läsningarna komma att sammanföras under sammanfattande rubriker, varefter förklaringar och kortfattade anmärkningar komma att vidfogas i bokens sista ark.

Arbetet tryckes i stor kvart på extra tjockt, vattenrandat, träfritt papper i rött och svart, som omstående provsida utvisar. Det kommer att omfatta tio à tolf ark och kostar komplett häftat i elegant kartong kr. 9:50.

Varje exemplar numreras och förteckning över samtliga subskribenter kommer att bifogas boken. Utöver den subskriberade upplagan kommer intet exemplar att säljas.

Subskription, som är bindande, kan ske i alla boklådor i Sverige, Norge, Danmark och Finland samt direkt hos förlaget, postadr. Limhamn. I det senare fallet torde bifogat bokrekvisitionskort benäget användas. Subskriptionstiden utgår den 15. maj.

Malmö den 20. mars 1917.

FÖRLAG MAIANDER

Martin Ljungs Boktryckeri - Malmö 1917

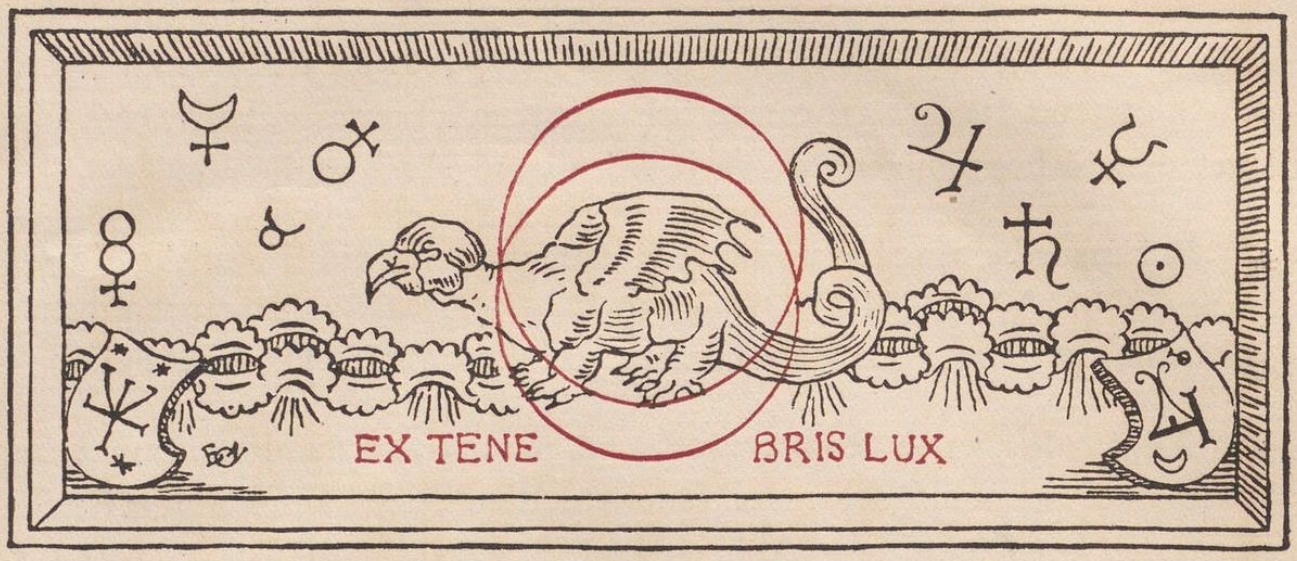

Att göra sig osynlig

FÖR ATT KUNNA GÖRA SIG OSYNLIG förfar man på följande sätt: Man tager — köper — ett människoben en lördagsnatt mellan tolv och ett. Med en kniv skrapar man benet till mjöl. Därpå tager man mjölet och strör på huvudet och säger: Härmed förställer jag mig uti osynlig måtto som anden, som en gång haver varit förenad med detta ben och lämnar jag min själ i pant. ♄ Bonus Bister under Djävulens sigill i Guds Faderns, Sons och den Helige Andes namn.

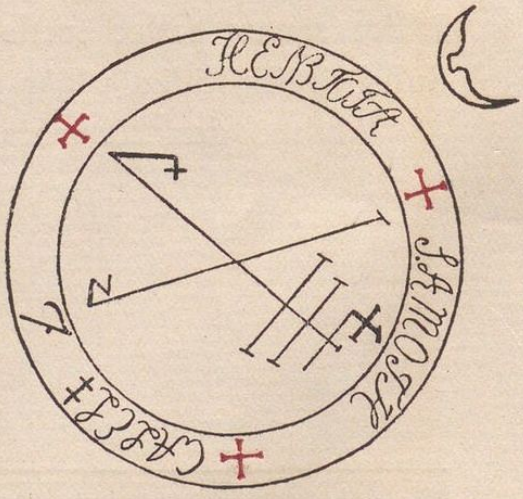

♏ När man åter vill bli synlig stampar man kniven i ett träd eller en husvägg.

Signerier och Besvärjelser

1917.

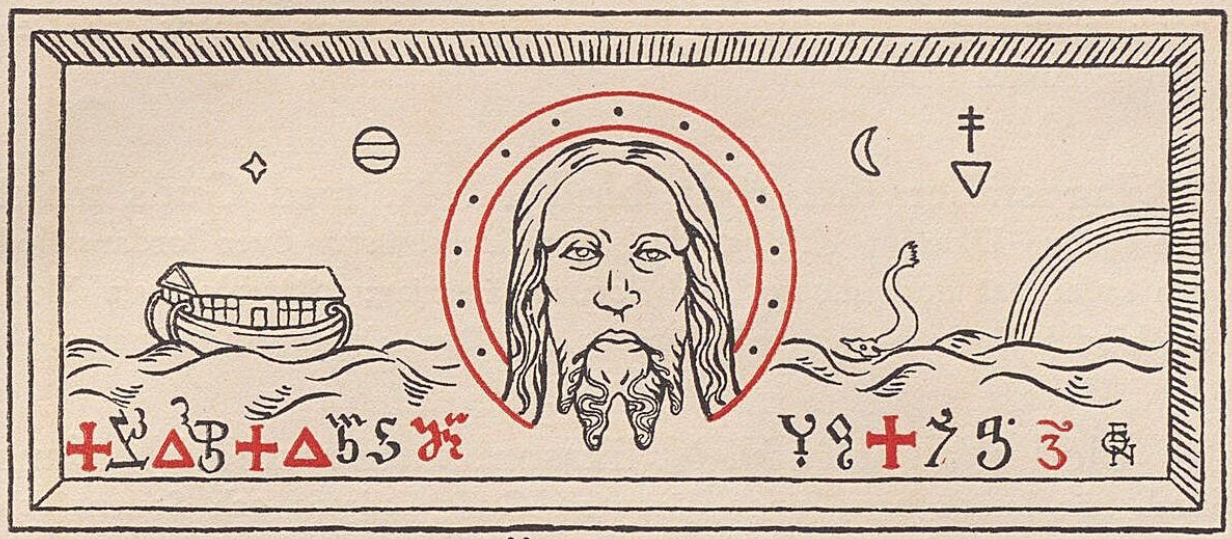

ATT STÄLLA BLOD

I. Pulsådern

Statt, statt, statt blod på mannen [kvinnan].
Så gjorde Noahs flod när Jesus Kristus fram=
för stod.

Så sant skall ditt blod stå som Röda havet stod för sanna allt i de tre heliga personers namn: Gud Faders, Sons och Den Helige Andes namn statt, statt, statt blod på mannen [kvinnan].

[2] ☾ N. N. stå blod stilla blod såsom Kristus ställde Jordans flod i Fadrens, Sonens och Den Helige Andes namn.

[3] ‡ N. N. stanna och ståttna människans [kreaturens] blod såsom Kristus stannade vattnet i Jordans flod. Vår Herre stan=

nade människans [kreaturens] blod i Guds Fadrens, Sonens och Den Helige Andes namn.

[4] Jag ställer ditt röda blod N. N. med Guds makt och hjälp. Likasom Kristus, då han räckte sin stav över Jordans flod och sade: Stå flod, stå flod, stå flod, så säger jag: Stå blod, stå blod, stå blod i Guds Fadrens och Sonens och Den Helige Andes namn.

[5] Blod skall stå i N. N. likasom vattnet stod i Jordans flod, när Israels barn gingo däröver i Guds Fadrens och Sonens och Den Helige Andes namn.

[6] N. N. Det röda blod, som rann, skall stå i stam i Guds Faders och Sons och i Den Helige Andes namn.

[7] + N. N. Stanna och ståttna människans [kreaturens] blod; stillastå inom de tre heliga namn Gud Fader Son och Den Helige Ande.

Läs tre gånger »Fader vår» och »Välsignelsen» tre gånger.

II. Näs- och Sårblod

Hålt blod och stått år så led att rinna som kvinna på lördag att spinna.

Hålt blod och stått år inom tre namn Gud Fader Son och Den Helige Ande.

[9] N. N. Jag ställer dig blod, stå i stam blod i namn Guds Faders, Sons och Helige Andes.

MEPHISTOPHELES

[10] ☉ N. N. Stått år och ståttna blod såsom Kristus ställde flod. Blodet skall ej mera rinna. Jesus skall det tidit tvinna genom tre namn Guds Faders, Sons och Den Helige Andes.

[11] ♉ N. N. Stå blod, stå blod, stå blod i det heliga namn Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[12] ♎ N. N. Blod skall stå i det heliga namn Gud Fader Son och Den Helige Ande.

[13] ♊ När Jesus ställde sitt blod, så ställer jag mitt blod i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[14] ✝ Med tre namn ställer jag ditt blod N. N. såsom Noah ställde flod med tre namn Gud Fader och Son och Den Helige Ande.

[15] ♌ N. N. Stå blod och stilla blod, såsom Kristus, då han i Örtagården ställde värk och blod i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

[16] ♐ Johannes gick ned till strand och slog med sin stav i havet och vattnet stilla stod i Guds Faders, Sons och Den Helige Andes namn. "Fader Vår" tre gånger och "Välsignelsen" tre gånger. — När man läser detta skall man under tiden peka mot nordstjärnan med pekfingret.

[17] Man hygger på norra sidan i roten om ett stående friskt träd och läser: Jag såg en Satan som satt i helvetet, som smorde skon med blod. 1 namn. 2 namn. 3 namn. Gud Fader, Son och Den Helige Ande. — Så stannar blodet.

[18] Tag det föremål vad det vara må det man hyggit [skurit, rivit] sig med och bind om det såsom man binder om den skadade lemmen och blodet stannar att blöda.

[19] När man ställer blod, skall man hava högra tummen mellan tänderna — det är för gift mansperson — och högra pekfingret, när det är för ogift mansperson. För gift kvinna är det vänstra tummen, som hålles mellan tänderna, och för ogift kvinna är det vänstra pekfingret. Fingret hålles mellan tänderna, då man läser.

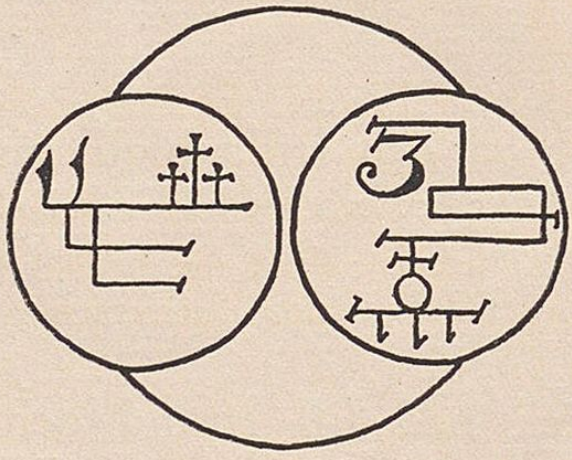

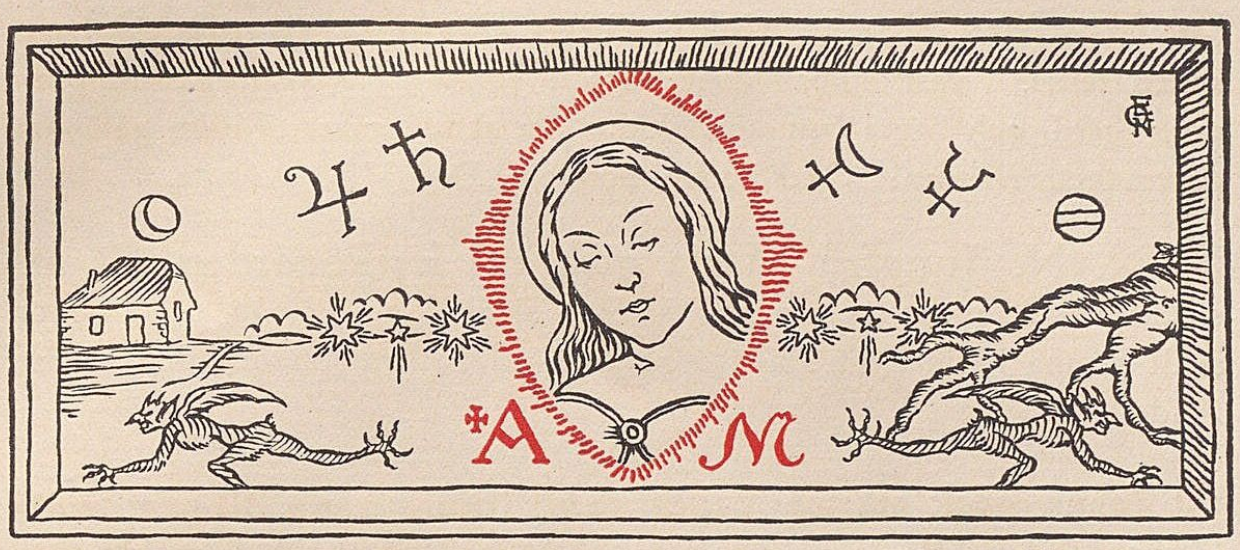

ATT BORTTAGA VÄRK

I. Värk i Allmänhet

Din värk N. N. skall stilla stå i det heliga namn Gud Fader Son och Helge Ande.

[2] ✝ N. N. Petrus och Johannes gick vägen fram, satt en man vid vägen och tiggde. Silver och guld haver jag icke, men din värk sätter jag mellan två vassa stenar, där ingen ro[r] och ingen bo[r] i Guds Faders och Sons och Den Helige Andes Namn.

[3] ℣ N. N. Jag ställer dig rensel av vad slag det vara må. Stå du rensel, stå du rensel, stå du rensel liksom det stannar i helvetet om söndagsmolik i Guds Fadrens och Sonens och Den Helige Andes namn.

[4] ♈ Jungfru Maria gick vägen fram, då mötte hon sonen Jesus. Vart ämnar du? frågade Jesus. Jag skall gå till bondens gård och bryta ben och blod. Du skall genast tillbaka gå inom de tre heliga namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[5] ♋ N. N. Jungfru Maria gick till kyrkogården för att ställa rensel, sveda och värk. Värken skall domna, man och kvinna skall somna inom de tre heliga namn Gud Fader, Son och den Helige Ande.

[6] ♈ Jesus gick ut på vägen, såg han en kvinna. – Vart [ämnar du dig]? — Till en by och samla ben och blod. — Du skall gå till en sjö och där ben sönderslå under en rot, där alla troll bo, där elden brinner och tjära rinner igenom tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[7] ♋ Statt stilla och stå som Noahs ark. Såsom Gud ställde Noahs ark på Ararats berg, så ställer jag fast dig: statt stilla och stå med Guds makt i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

[8] ♃ N. N. För värk och för vre i märg och i le och stopp och stå du värk och sveda i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

II. För Magvärk

Jag vill genom Jesus Kristus och i Den Helige Andes kraft, att du N. N. måtte bliva befriad och bekvittad din värk och dina plågor, som i din mage slår och i hela din kropp är. I Guds Fadrens och Sonens och Den Helige Andes namn.

[10] Man tar en kniv, vars tånge går igenom skaftet, och sticker motsols i kaffe, vatten eller helst i bränvin under det man räknar: Sticker du ett, så sticker jag två; sticker du tre, så sticker jag fyra; sticker du fem, så sticker jag sex; sticker du sju, så sticker jag åtta; sticker du nio, så sticker jag tio.

III. Obotlig Sjukdom

Jag N. N. befaller dig i Jesu Kristi Guds Sons blod och i Den Helige Andes namn, att du N. N. måtte bliva frisk, så länge du lever. Fader Vår och Välsignelsen tre gånger.

IV. För Tandvärk

Så visst som Moses ställde vattnet i Röda havet, så visst ställer jag dig tandvärk på dig N. N. i Guds Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.

[13] C Jag stämmer dig tandvärk från ett och till nio under sol, under jord och under nio jordfasta stenar i Guds Fadrens och Sonens och den Helige Andes namn.

[14] 24 Jag stämmer dig tandvärk på dig N. N. från ett och till nio och nittio. I Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

[15] 88 Läs i bränvin tre gånger och far med en kniv ansölns tre gånger i de tre namnen. Man tager bränvin[et] i en vanlig matsked och har det i munnen vid den värkande sidan i fem minuter och sprutar i eld; andra gången tre minuter och tredje gången så länge man

vill. Varje gång sprutar man bränvinet i lågande eld och sista tåren av bränvinet slås i lågande eldhärden.

[16] I den Treenige Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn beder jag dig, att du tager bort tandvärken från N. N. — Man petar med en spik i den värkande tanden, tills blod kommer i spiken, varpå man läser ovanstående bön och slår spiken in i ett växande träd.

[17] ¶ Man tager en vanlig spik, petar i den värkande tanden, slår spiken i ett träd eller i en grindstolpe eller dörr och den, som tar denna spik, får tandvärken så förfärligt, att han antingen begår självmord eller blir tokig.

[18] ♍ Man tager en sticka och påtar i den värkande tanden, så att blod kommer i stickan; sedan går man och slår stickan på norra sidan om ett växande träds stam, så försvinner tandvärken i trädstammen. Men är det någon, som hygger ned detta träd, så får han tandvärken.

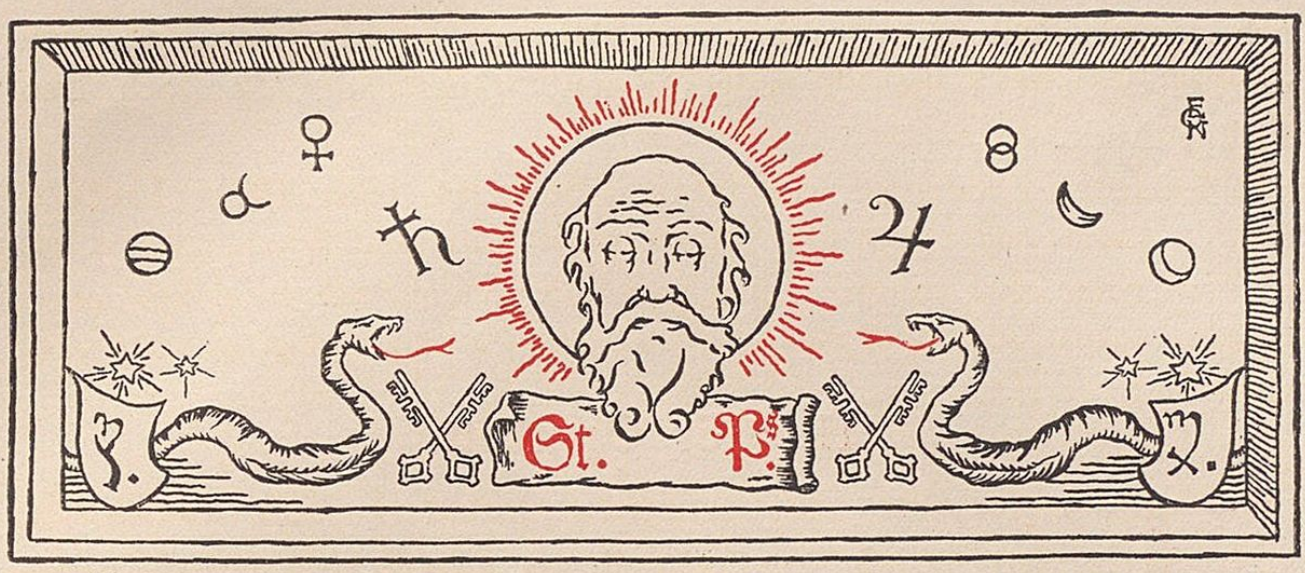

FÖR SKADOR OCH ORMBETT

I. Brott, Vre och vredet Ben

1 IN. Jesus red över en bro; foten fastna i fururoten. Då steg Jesus själv ned och ställde led emot led, ben emot ben, sen emot sen, kött emot kött, ådra emot ådra och skinn emot skinn i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

2 ☾ Jesus red utöver en ren med en vitan häst. Då vridgade sig hästen. Då steg Jesus ned och ställde i le och i lägg som förr var igenom tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

3 ✠ Jesus och Sankte Per redo över en mossasank myr. Då bogade sig hästen. Då steg Sankte Per ned och ställde för värk

och för vre och för bogskre. — Så snart det blivit ont, så skall det bliva gott i den Treeniges namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

II. För Ormbett

Jesus gick ut på vägen såg han ormen rann och såret försvann igenom tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

5 ☾ N. N. Jungfru Maria gick vägen fram, mötte hon ormen. Då tog hon ett band och band ormen. Hon band hans lever, hon band hans lunga, hon band hans etter uti hans tunga i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

6 ✠ N. N. Ormen bet; vad bet han i? Jungfru Maria band detta ormbett med Jesu Kristi namn. Jungfru Maria band både huvud och stjärt i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

7 ♃ Där låg en orm invid en rot, han tänkte göra sot; men det finnes bot i Treenighetens namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

III. Att läsa för Glas

8 Det stod två jungfrur vid ett vägskäl.

— Och vill du icke gå den vägen, så gå du den vägen! Det säger jag N. N. i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

Läses i en liter vatten blandat med några droppar bränvin och några korn dömull och tages in. Sedan skall man tvätta sig såsom behandlingen föreskriver.

IV. Då kreatur sväljt vasst

9 N. Jag mäter av nål, jag mäter av stål, jag mäter av glas och jag mäter av allt, som kan skada kreaturens liv i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

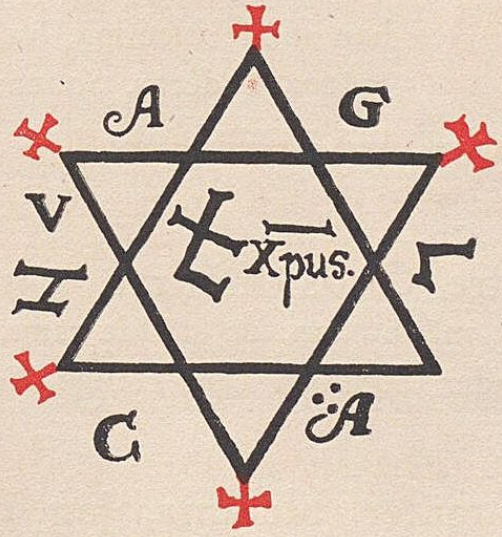

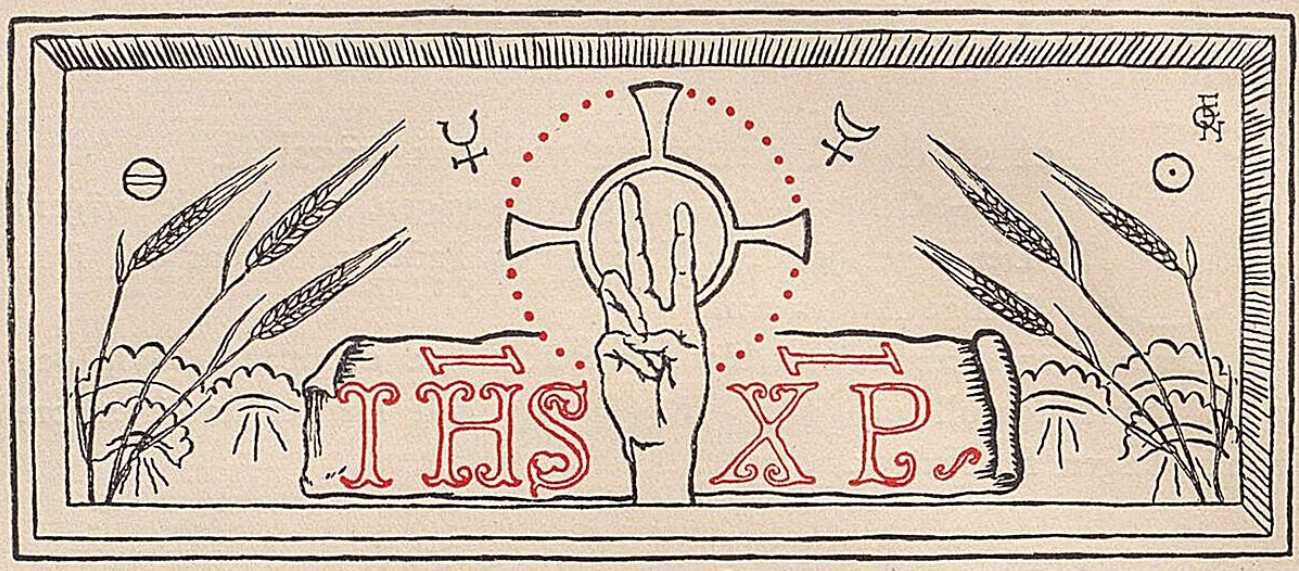

FÖR FLERA ÅKOMMOR

I. Blemma

N. Jesus steg på Kristi bord; han mätte an, han mätte sann, han mätte värk, han mätte blemma, han mätte allt i den Treeniges, Faderns, Sonens och den Hélige Andes namn.

[2] ☾ N. N. De tre Guds mödrar, som såto vid Kristi bord och mätte, de mätte sann, de ställde rann, de ställde värk i det heliga namn Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[3] ✠ N. N. Jag mäter blemma, jag mäter sann, som över ögat rann, i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[4] ♉ N. N. Jesus Kristus mätte själv; han mätte stickor, han mätte strå, han mätte allt i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[5] ♍ N. N. Jesus och hans söner de mätte stickor, de mätte strå, de mätte allt och jag i Den Treeniges, Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn mäter grandet ur ditt öga.

[6] ♑ N. N. Jag mäter av ax, jag mäter av agn, jag mäter av sand, jag mäter av bark och jag mäter av grandet, som är uti ditt öga, i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes Namn.

[7] ♌ N. N. Jesus Kristus, som allting kan, han tager av ditt öga båd agnar och sand. Det sker med kraftiga ord i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[8] ♓ Jag mäter bort den, jag mäter bort sand, jag mäter bort blemma, som under brisken rann. I Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[9] ♐ N. N. Jesus gick över en mo, där möter han en man, som hade sju fel och sjuttio. Själv han linda, själv han band, själv Jesus, som alla sår övervann ifrån vär och ifrån vatten och ifrån allt svart i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

II. För Växter, Knölar och Struma

10 Sista torsdagen i månaden, innan solen går ner, räknar man motsols, antingen i vatten eller med [pek=] fingret omkring växten, av vad slag det vara må. Man för fingret omkring växten nio gånger och räknar från tjugo till ett nio gånger. Göres det i vatten, räknar man som ovan sagts och smörjer därpå [med vattnet].

11 Man räknar från tjugo till ett tre gånger varje tors= dag med pekfingret motsols kring växten, tre torsdagar å rad, då solen ännu är uppe.

III. För Ris

12 AN. Jesus gick vägen fram, mötte han ett barn gråtande.

— Vad gråter du för?

— Jag haver ris: Jag har huvudris, halsris, bröstris, ryggris, magris, ledris, benris, korsris, valbundetsris.

— Jag botar dig i mitt namn, i Den Treeniges, Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

Läs: Förråkt — Värk — Modstöld — Fader Vår och Välsignelsen tre gånger i vatten och smörj i enlighet med behandlingen.

13 Man gör ett hål genom jorden i en hög jordkulle eller dylikt en torsdagsnatt; därefter tager man barnet och drar det genom hålet tre gånger motsols — så varder barnet befriat från ris.

IV. För Fallsjuka

14 Då den sjuke har ett anfall, klippas alla klä=derna upp ända från nacken och ned till fötterna — till och med skorna — och allt kastas i elden, så att den sjuke är alldeles naken. Detta botar fallsjuka.

V. Utslag hos Barn

15 Man ser in i ögonen på barnet och läser Väl=signelsen över barnet tre gånger [alldeles tyst inom sig sig själv].

VI. Stämma

16 I Jesu namn skall vattnet gå sin rätta gång som vanligt.

VII. Sinnesrubbning

17 Man läser i vatten och bränvin — såsom be=handlingen föreskriver — läsningarna om modstöld, för=råkt, förtrollat, värk, Fader vår och Välsignelsen och smörjer därmed den, som blivit vriden, tre gånger och giver honom lika många supar av vattnet.

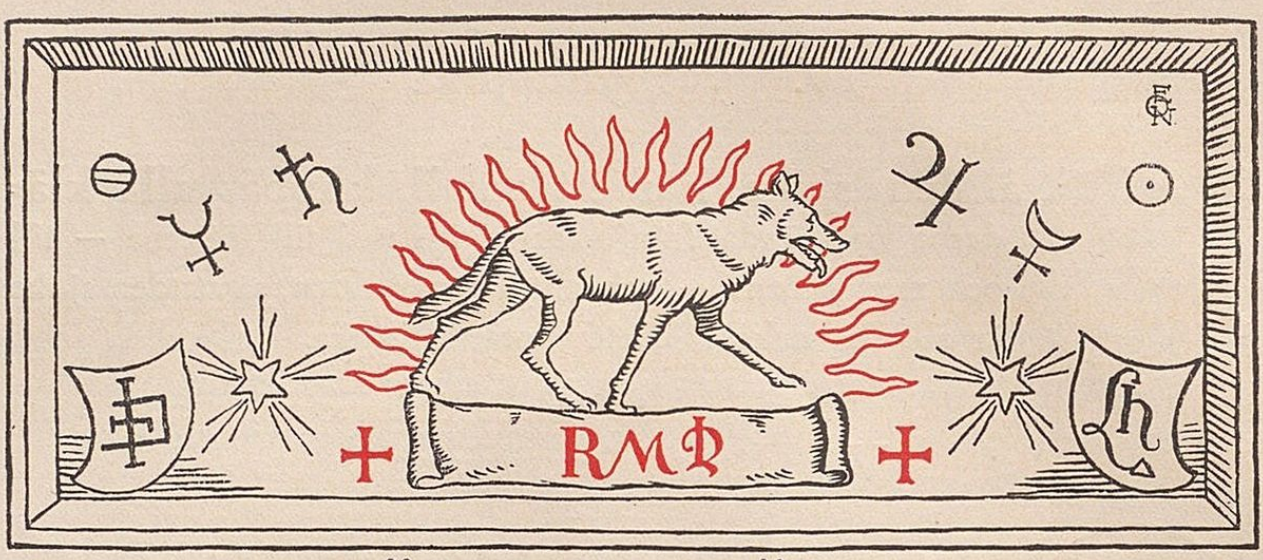

ATT LÄSA FÖR DJUR

I. Att stämma Rovdjur

Gå upp på bergen inom området och ropa: Så långt som detta ljud höres, så långt skall ulv- och björnahamn vika genom Treenighetens namn. Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[2] 8 Jesus talade till bruden så: Lås upp de band, som har hela världens nycklar, och lås igen alla ulvars tänder, ifrån björnar- ram och örnaklor och alla skadliga djur, som uti skogen finns, uti mitt namn, Fadern, Sonen och Den Helige Ande.

[3] ♎ Jag bortbinder alla mina avundsmän med de orden: Stå som stå och stup som stup i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[4] ♎ Guds hand, som allting kan bevara, han bevare dig från avundshand, från rovdjurstand, från björnaram och ulvatand; här skall du gå och icke längre komma i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

II. Att läsa för Getingar

[5] Geting, geting, spik vid, Satan är du lik; stick i stock och sten, men ej i kött och ben; stick i hage, men ej i mage; stick i helvete. — Spotta tre gånger.

[6] ♃ Jag binder eder med ett band likasom Kristus band judarne i Örtagården, på det eder stingel ej skall skada mig mera, i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

III. Att läsa fast Orm

[7] Ligg stilla du helvetets häst, medan Jungfru Maria lindar sitt barn i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

IV. Att få hem Kreaturen på viss Tid

8 Di skall gå till skogen och hava feta sidor och trinda jur och mjölken skall rinna som stjärnorna på himmelen brinna och vinden susar och strömmen brusar och klockan [6 o. s. v.] skall ni gå hem i klöv i klöv och trav i trav och fot i fot. På min jord där skall ni födas och bliva där jag bor igenom tre namn Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

9 ♋ Du gav mig en egendom — ovännen tog det, men jag säger i ditt namn att de [det] kommer hem klockan [6 o. s. v.] i den Treeniges namn Gud Fader, Son och den Helige Ande.

V. Då Kreaturen vilja springa hem

10 Du gav mig en egendom — ovännen tog det men jag säger dig i den Treeniges namn, att du går hän och vallar till klockan [6 o. s. v.] i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

11 ♋ Bonden är död och gården bränd och här skall du gå och här skall du bo igen. Tre namn: Gud Fader, Son och den Helige Ande.

VI. Att ställa ett Kreatur, på det Ställe, man önskar

12 Man utser den plats, där man önskar ställa kreaturet och leder det tre gånger motsols omkring denna. Därpå tager man under vänstra bakfoten något, som fastnat där under foten, sak samma vad, och lägger denna på den bestämda platsen. Sedan tager man på denna plats — ej på markytan utan ett stycke ner; om det t. ex. är en sten, som är det bestämda stället, under denna — någonting — exempelvis litet boss eller dylikt. Därpå tager man litet boss eller dylikt under stuguknuten och därpå åter under djurets vänstra bakfot och lägger på det utmärkta stället. Slutligen leder man kreaturet för andra gången tre gånger motsols däromkring.

På den utsedda platsen har man litet förut tillagat salt och, då allt är i vederbörlig ordning företaget, låter man kreaturet äta upp alltsammans och härefter går kreaturet ej från denna plats på hela sommaren.

VII. För Mjölk

13 Jungfru Maria gick till sin välsignade son Jesus:

— Statt upp min son och bota mina kreatur.

— Upp skall jag stå, bot skall dina få; giv dem salt och julimalt; mjölk och smör skall rinna som stjärnor på himmelen brinna. Inom de tre namn: Gud Fader, Son och den Helige Ande.

✝ ✝

✝

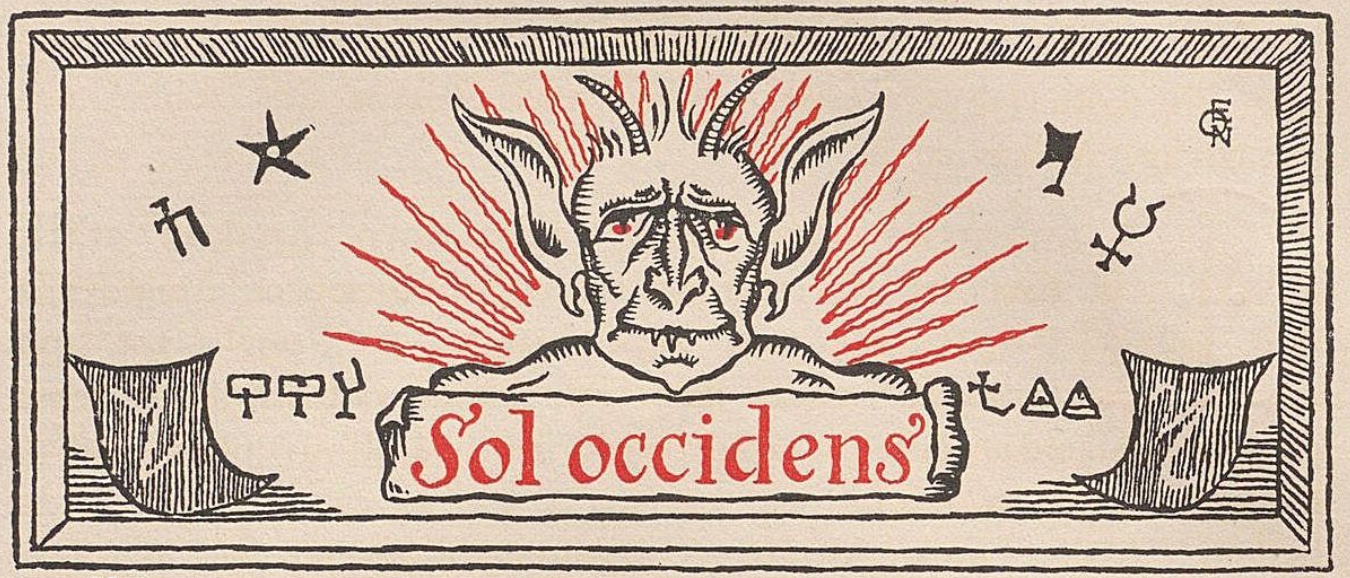

SÄTTA TILLBAKA · AVUND MODSTÖLD

I. Förtrollning och Modstöld

Jag befriar och tager dig N. N. tillvara och frälsar dig från allt ont, det som skett genom häxor och trollkarlar.

Men inte skall en enda blodsdroppe eller ett hår röras eller skadas på dig, mera än du kan taga en bit av en jordfast sten i havets djup; i den Treenighetens namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[2] ♃ Jag giver dig N. N. makt, jag giver dig mod, jag giver dig kött, jag giver dig blod i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

[3] Är av dig N. N. tagen makt och mod, kött och blod, så skall jag ge dig makt och mod, kött och blod. Jag skall frälsa dig från allt ont, från all mänsklig ondska, avund, trolldom och allt osynligt anhang och allt ont inom de tre heliga namn, Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[4] ✝ Är du N. N. maktstulen? Är du modstulen? Är du blodstulen? — Gud giver dig din makt igen; Gud giver dig ditt mod igen; Gud giver dig ditt kött igen; Gud giver dig ditt blod igen — i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

[5] ♈ Jesus Kristus, vilkens lekamen och blod du anammar, bevare dig till evinnerligt liv.

[6] Där gingo tre jungfrur på en väg: Den ena tog ax, den andra tog sand, den tredje tog vad hon ville — i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[7] ☉ N. N. Är kon maktstulen, är du modstulen, är du märgstulen, är du mjölkstulen, är du blodstulen? Men jag skall ge dig makt och mod, kött och blod, mjölk skall du mjölka, som avunden släppe innan tre solesätt i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[8] ♋ Jesus och Sankteper gick vägen fram, mötte han en häst. — Vad har du för sjukdom?

— Jag är maktstulen, modstulen, märgstulen, blodstulen.

— Jag botar dig i mitt namn, i den Treeniges, Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[9] ♌ Jungfru Maria gick på vägen och grät; då mötte hon Jesus:

— Vad gråter du för?

— Min ko är modstulen till lever och lunga, till tand och i tunga; kan du henne bota?

— Jo, med malt och med salt och vendelrot skall din ko bli bot i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[10] ♊ Jesus gick vägen fram; stod en ko vid en gärschgål och grät.

— Vad gråter du för?

— De har tagit makt, mod, mjölk, hud och blod av mig.

— Din makt skall bli som björnamakt; ditt mod skall bli som björnamod; din hud skall bli som halan is och din mjölk skall bli som honungskaka inom de tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[11] ♏ Jesus gick över en mo. Där mötte han en ko gråtandes.

— Varför gråter du, välsignade ko?

— Jag har mistat mitt kött och mitt blod, min makt och mitt blod.

— Du skall få igen din makt och ditt blod, ditt kött och ditt blod, du välsignade ko, i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

12 Jesus reste sig över en hed. Där mötte han en människa, en vederstygglig Satans människa, som varit i min gård och modstulit min boskap.

— I mitt och Sons namn och igenom Den Helige Andes namn sätter jag dig över vägen; över berg och dalar skall du fara. Där ingen kristen människa se eller boskap är. Där brinner en sjö med eldsvavel. Uti malt och salt skall du få din makt, uti Guds Sons blod skall du få ditt mod, igenom tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

II. Sätta tillbaka

13 Jag ställer modstöld, jag ställer avund, jag ställer Fan; jag ställer onda människor till ett berg, där ingen bor, till en sjö, där ingen ror, under en sten, där ingen maus är mig till mens i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

14 Din ondas mun skall jag förbinda, så att du ej skall skada mig, ty förr skall träden sjunka och gråsten flyta inom de tre heliga namn: Gud Fader, Son och den Helige Ande.

15 Jesus gick vägen fram. Då mötte han Satan.

— Vart ämnar du dig?

— Jag ämnar mig till bondens gård och suga folk och få i gåle.

— Du skall gå tillbaka till honom, den dig sänt haver och där skall du glupa och där skall du sluka uti hans hus, uti hans bo, uti hans lever, uti hans lunga [uti hans tand och uti hans tunga], ty

du får ej något mera av mig än jag kan få av en jordfast sten, som är i havets djup, inom tre heliga namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

16 Det kom en korp och flög från främmande land. Han flög över havet till främmande strand; han stal mod och blod utur min häst. Från helvetet är du kommen och dit skall du åter igen i de tre heliga namn: Gud Fader, Son och den Helige Ande.

17 Du, som haver förtrollat och förstört min häst och förstört min egendom, skickar jag det tillbaka som en vinande storm över de högsta trädtopparna i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

III. Ondas anhang utdriva

18 Dära, Mära, vis är du här inne, så driver jag dig ut med järn och med stål, sju böner i Fader Vår i Jungfru Marias namn, i den Treeniges, Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn. »Fader Vår» och Välsignelsen tre gånger.

IV. För trollskått

19 Jungfru Maria gick sin väg. Varför sitter du här? Utta göten inna sköten boskått lorskått det kan jag förmena med Fadrens namn allena; i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

V. För Avund

20 Du avundsamma ande, du satans list, du skall sitta i helvetets galja, men här och här har du intet att göra. Om du vore starkare än strömmen och hetare än eld, så skall du krypa och gå för oss som stockar och fasta stenar uti eld över de högsta trädtopparna för din ord.

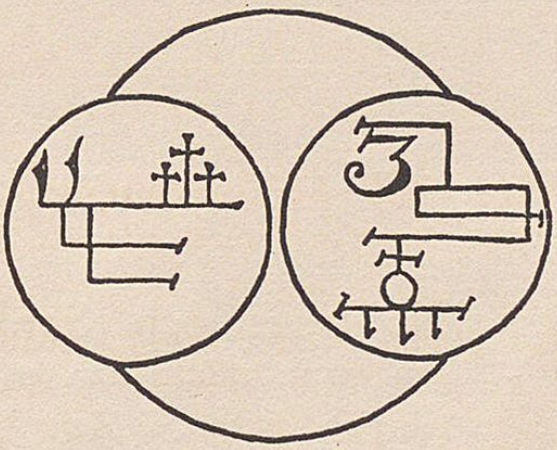

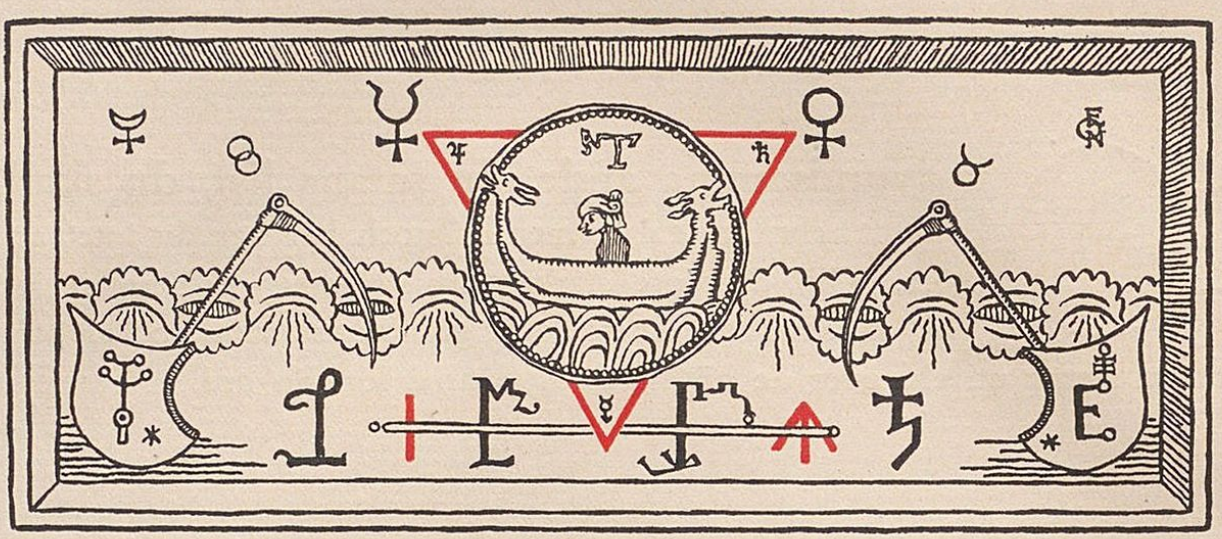

TIRÅK · SÄNNINGAR VETTERELD

I. Tiråk. Förråkt

EN. Jesus och Sankteper gick vägen fram; mötte han en man, som hade sju fel och sjuttio. Men Jesus övervann dem alla både i vär och vatten inom de tre heliga namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

2 Tag vatten, som rinner i norr och lägg dit tre knappnålar; skär sedan tre kårer silver — matsked — d:o tre kårer mässing. Smörj därefter och börja smörjningen mitt på och stryk i

kors över bröstet och utefter benen! Gå därpå i en korsväg; stig tillbaka mot solen tre steg och kasta över vänstra axeln! Gå sedan hem utan att se tillbaka, så blir man fri från sitt plågoris.

[3] Man tager rödglödgad aska [helst eldmörja i något käril] från elden, går ut, innan man går till sängs, slänger över vänstra axeln mot kyrkan och säger:

— Där har du ditt och jag skall ha igen mitt, så äro vi varandra kvitt.

[4] När man ställer för förråkt, skall man taga hår överallt i dens kropp, som man ställer för, och lägga en liten nagelbit av vänstra stortån och en dito från vänstra handen och därefter lägga allt detta i en kaffekopp med bränvin. Sen går man, då solen nedergått, till en väg — helst landsväg — slänger det över vänstra axeln och säger:

— För fort kom du hit och för sent kom du härifrån.

[5] Man tager från den sjuke naglar från alla tår i vänstra foten och handen, litet hår från alla ställen, litet mässing, koppar och silver och lägger allt detta i en silverpokal full med bränvin. Går därpå till en korsväg efter solnedgången och slänger över vänstra axeln. Sedan går man hem utan att svara eller hälsa, om man möter någon. Så blir den, som blivit förråkt, snart befriad från sin plåga.

[6] Man tager litet nagel och hår av den, som blivit förråkt, litet mässing och koppar och lägger detta i en trasa. Går till en korsväg, kastar över vänstra axeln och säger:

— Där får du leka med, så låter du kött och blod vara i fred.

Detta skall man göra efter solens nedgång. Möter man någon, så får man varken svara eller tala, tills man kommit inomhus, ty annars kan man komma illa ut.

[7] Har man å någon plats fått något fel, skall man efter solnedgången gå dit och kasta ett kronans mynt över vänstra axeln, så blir man fri från det onda.

[8] Förråkt eller modstulet kreatur: Man tager ett strå under vänstra bakfoten av kreaturet och läser:

— Tusen gånger tusen bet. Vad har du för göra i tusen bete?

Sedan ger man kreaturet det i fämat, så blir det återställt.

II. Sänningar och Vettereld

[9] Har du N. N. råkt ut för sänningar och vetterbett från ett och till aderton? Jag stämmer det åt den sjö, där en båt är med järnåror uti. Då på andra sidan sjön sitter en gammal käring med betten i munnen, uti ett hål med ett burr uti och sönderbuttra detsamma inom de tre heliga namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[10] Sankteper gick på en väg. Då mötte han en man.

— Vart skall du gå?

— Till en gård [där ingen bor].

— I stockar och stenar där skall du bo, men inte i människans märg, kött, ben och blod i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[11] En man gick sig åt skogen. Där mötte han två kväser.

— Vart skall du gå, till hans eller hennes hus?

— Jag skall gå till bondens hus och bryta bord och brygd.

— Du skall genast gå till ett berg, där ingen bor, till en sjö, där ingen ror, under en sten, där ingen mans är till men[s] i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[12] Har man blivit riktigt förråkt, så svider det som låge man i elden; då har man kommit i väg för vittror — det är vet=tereld.

Har man blivit förråkt eller tiråkt på detta sätt, så skall man läsa i vatten för tiråk, värk, rensel, modstöld, Fader Vår och Välsignelsen tre gånger. Sen tar man sex halmpipor och blåser genom dem tre gånger. Sedan tar man en rödglödgad kniv eller lia och skär ett kors [✝]. Då kan man tvätta det lidande stället.

Men man får ej sen gå ut; och om morgonen skall man nedslå detta vatten vackert. Om man det ej gör, så kan man återfå samma värk och klåda.

Hjälper ej detta, måste man företaga smörjning i enlighet med be=handlingen.

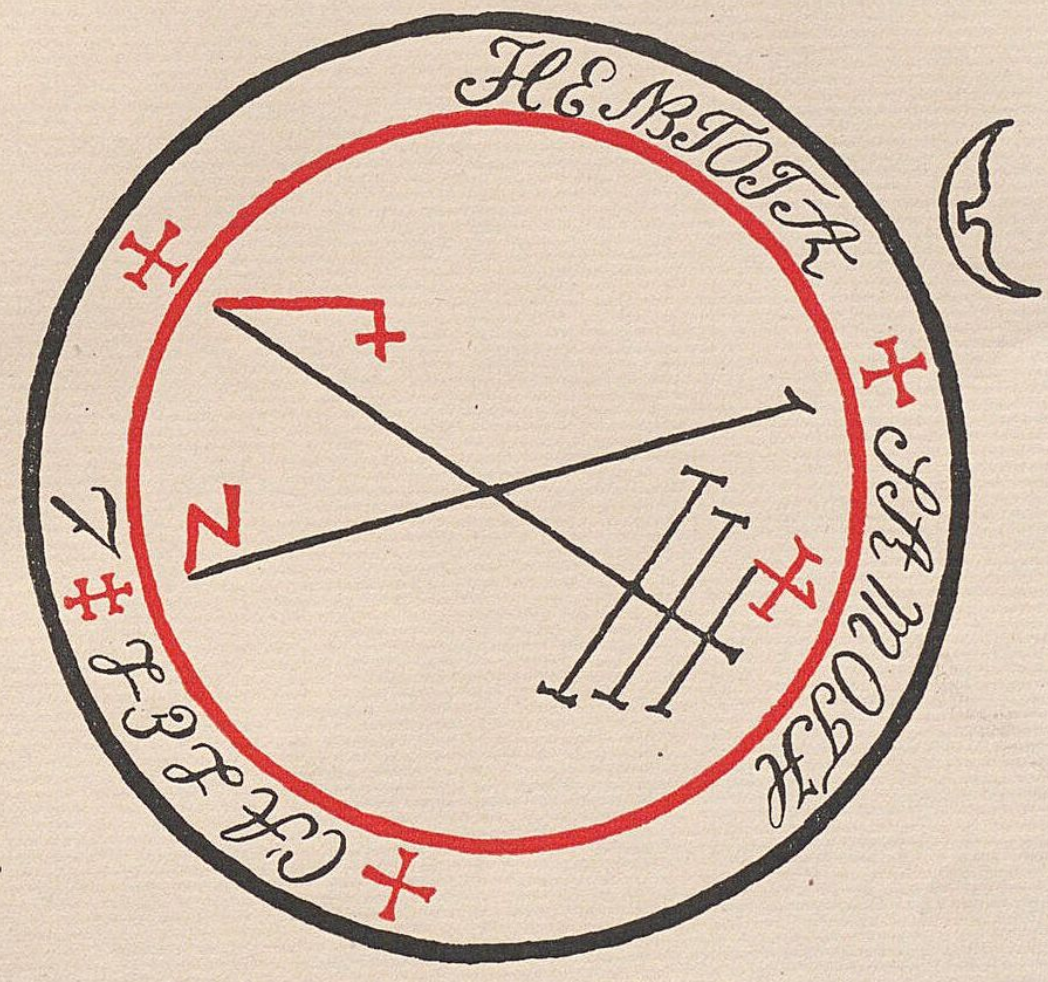

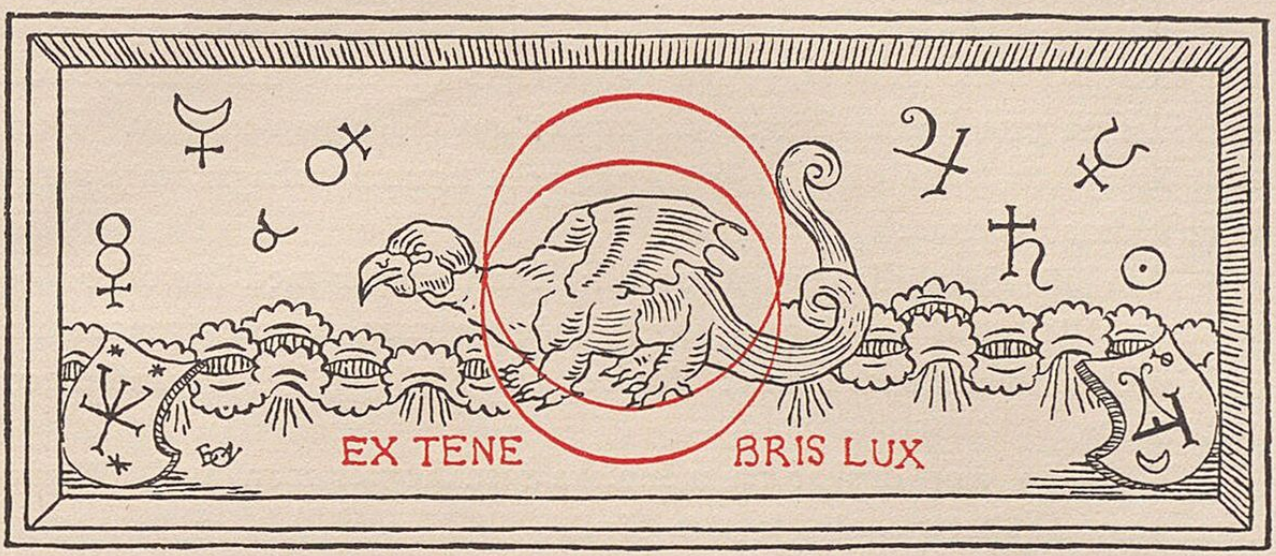

SKIFTA HAMN · GÖRA SIG OSYNLIG

I. Björn- och Ulvahamn

Att ikläda sig djurhamn, en sak som våra förfäder bland både lappar och svenskar förstodo, är ett företag, som få kunna gå i land med, ty det leder ofta därhän, att den, som däri inlåter sig, förlorar sitt förstånd och blir mer eller mindre kollrig.

För att förvärva sig förmågan att ikläda sig djurhamn — björn- och ulvahamn — måste man anskaffa ett bälte med magisk kraft. Detta bälte, som är av människohud, tages en torsdagsnatt — hälst mot jul, pingst eller annan större högtid — mellan

tolv och ett av ett lik, som man gräver upp på kyrkogården. Och det bör helst vara ett manslik. Men bältet tages omkring likets midja och tre till fyra tum brett. För att flå av det, använder man en kniv. Den, som äger detta bälte oskadat, kan, när helst honom behagar, taga vargs eller björns skepnad.

Men att förvandla sig går så till: Man kryper med huvudet före genom bälteringen tre gånger; första gången man kryper igenom får man djurs huvud; andra halvt djur och tredje gången blir förvandlingen fullständig.

När man åter önskar bli människa igen kryper man med fötterna före genom bältet tre gånger som förut.

Det var för omkring trettiofem år sedan, som jag på mina resor kom till en by i Ramsele, Västra Vimmelvattnet, där man för mig berättade om en man, som hade ett sådant bälte.

Det var några år före min ankomst hit, som man till hästbetare för sommaren antagit en lappman, Anders Fjällmark, vilken skulle öva uppsikt över hästarna för flera byar, som gemensamt lejde hästbetare. Då hösten kom och Fjällmark återförde hästarna och skulle uppbära sitt arvode, var det en snål, rik bonde, som ej ville betala enligt överenskommelse.

Fjällmark blev häröver mycket ond och sade, att därest ej bonden godvilligt ville betala, skulle både varg och björn föröda hans boskap och hästar. Bonden endast skrattade åt hans hotelser och sade, att om ej lappmannen lagade sig av, skulle han kasta ut honom.

Lappmannen gick. Men då han kom till skogs, tog han sin bältering och förvandlade sig därmed till björn, gick och nedrev bondens hästar, så att han blev alldeles läns på sådana kreatur. Därpå tog han ulvhamn och rev ihjäl alla kor, får, getter och höns, så att det blev alldeles öde med bondens boskap.

Som sista slutkläm, satte Fjällmark löss och ohyra på den snikne bonden och detta onda fick han dragas med alla sina livsdagar.

☙ En annan gång var samme Fjällmark i Jämtland, i Hammerdals socken, där han en sommar bodde med sin familj.

Vid ett tillfälle var han i skogen oeh hjälpte några bönder med skogsslåttern. Då folket härunder en natt låg i en hölada, vaknade en av flickorna vid att Fjällmark gick ut. Och som hon låg nära ladu-väggen och kunde kika ut genom springorna, tog hon sig för att se efter, vad Fjällmark hade ute att göra.

Hon såg då, hur han tog fram något ur koftbarmen och kröp igenom — det var den märkliga skinnringen. Så såg hon, hur Fjällmark undan för undan förvandlades till en björn. Flickan blev naturligtvis alldeles utom sig av förfäran och kunde varken röra sig eller ropa på någon. Om en stund kom björnen igen och återtog sin rätta gestalt.

När dagen kom, omtalade hon för husbonden, vad hon sett. Han ville i början knappast sätta tro till hennes ord, men bad henne ej för någon röja, vad hon sett.

Bonden började nu spionera på Fjällmark och då denne en gång somnat, passade han på att stjäla ringbältet av honom. Sedan han väl fått det i sina händer, kastade han det i elden för att förgöra det; men i samma ögonblick, som det hamnade i lågorna, slungades det tillbaka; andra gången kastades det likaledes tillbaka, men tredje gången stannade det där och förtärdes till aska. Under tiden vändades Fjällmark svårligen i sömnen, kallsvettades och kastade sig av och an.

Men efter den tiden var det slut med Fjällmarks förmåga att förvandla sig till björn och varg.

❡ Ett annat sätt att förskaffa sig ett sådant ringbälte hörde jag av en gammal lapp, Paulus August Nilsson, Nora socken.

Han hade hört av sina föräldrar, att om man ville skaffa sig ett dylikt bälte, skulle man gå till ett ställe, där liket av en självmördare eller ock ett annat lik var nedmyllat, och så mellan tolv och ett en torsdags- eller större helgdagsnatt taga av vänstra armens sena ned till handen och spinna trådar av senan och av dessa göra ett rep i form

av en ring, så att man kunde krypa därigenom. Detta var för den, som ville äga förmågan att förskapa sig till björn eller varg.

II. Att göra sig osynlig

2 Man tager [köper] ett människoben en torsdagsnatt mellan tolv och ett.

Därpå skrapar man benet med en kniv, så att det blir som mjöl. Man tager detta mjöl och strör på huvudet under det man säger:

— Härmed förställer jag mig uti osynlig måtto som anden, som en gång haver varit förenad med detta ben, och lämnar jag min själ i pant. Bornus Bister under Djävulens sigill i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

När man åter vill bli synlig, stampar man in kniven i ett träd eller en husvägg.

3 Man lånar en torsdagsnatt på kyrkogården en huvudskål av anden och lämnar på graven ett kronans mynt.

I huvudskålen tar man kyrkomull och sätter den i ett ihåligt träd eller under en berghälla norr om kyrkan. Därpå planterar man en ärta i mullen i huvudskålen. Då nu ärtan är vuxen och bär frukt, tar man en spegel framför sig och stoppar ärterna en efter en i munnen, tills man kommer till den ärtan, som ger förmågan att göra osynlig.

I samma stund man får den ärtan i munnen, försvinner ens egen bild i spegeln och med den ärtan kan man göra sig osynlig, när man behagar.

AVUND · SÄNNINGAR

I. Avund

Då man har avundsamma personer i sin omgivning och ej får någon fred för dem, så är det därpå ett kännetecken, att man känner sig besynnerlig och konstig till sinnes och att man har en känsla av ängslan över sig. För oss här uppe i Lappmarken tar det sig uttryck till och med i handlingar.

Jag känner en person, som, då han slaktat en ren eller skjutit en varg eller dylikt, ej har någon tur med vare sig kött, skinn eller annat, i det att råttor och andra skadedjur förstöra det för honom.

Ett annat exempel har jag från min barndom:

Det var en gång när jag var nio eller tio år, som min far kom hem med ett ovanligt vackert vargskinn.

Emellertid fanns det en person, som ehuru rik hade den sjukan att vara avundsam, och han råkade få se vargskinnet och tyckte, att det var ett vackert skinn, även han.

Då vi skulle göra kväll och gå till sängs, tog pappa en stor ved-stock och lade på elden, som man i lappkåtorna alltid gör för att elden skall hålla sig hela natten. Och just som pappa lägger dit stocken, är det som en osynlig hand slungade det vackra vargskinnet i elden och innan någon hann rycka undan det, var det förstört.

Det var tankekraften hos vår avundsamme granne, som mitt för allas våra ögon kastade skinnet i elden.

En annan gång höllo vi på med att koka kött och som vi voro fem personer, var det en rätt stor och tung gryta, som hängde över elden. Just som mamma skulle lyfta grytan av kroken — i lappkåtor hänga kokkärlen över elden på en krok i en järnkätting — var det som om grytan fått liv. Den hoppade upp och ned och skakades och svängde om i luften.

Då förstodo mina föräldrar, att det var någon, som hade sina tankar hitåt och att vi snart fingo besök av någon långvägafarande. Det visade sig också vara riktigt, ty inom en timma anlände min morbror, som var alldeles uthungrig och dödstrött av en lång färd.

Men för att undvika avund och tankemagnetism — eller vad jag skall kalla det — hypnotism med andra ord, så finns ej bättre medel, som jag vet, än att man läser i kaffe eller ännu hällre i brännvin, besvärjelsen:

Du avundsamma ande [eller tanke] o. s. v. — tanke och ande äro nämligen sak samma enligt signerierna — så få avundsmännen ej någon makt över en.

II. Sänningar

I Selånger, Sättna, Indal, Lidan, Holm m. fl. socknar, Medelpad, finnas åtskilliga fasaväckande människor, som bedriva sina mörka, djävulska gärningar ännu den dag, som i dag är.

Fast det skall vara ett upplysningens tidevarv, vill jag påstå, att Medelpad än i denna dag ej är bättre än under Karl IX:s eller Karl X:s regeringsår — eller med andra ord: det är ej bättre nu än för fem eller sjuhundra år sedan, den tiden då häxväldet var i sitt högsta flor.

Se här, vad som bedrives på nådens tid, i början av 1900-talet. H. H. i Holm hade för en tid sedan tjuvskjutit älgar när som helst. Men då tyckte en bonde där, att detta gick för långt, allrahelst som han kom över både skytten och älgen, och anmälde den brottslige. Detta hade till följd, att tjuvskytten fick åka in på sex månader på »Vita duvan», som man säger om Sundsvalls kronohäkte.

Då han kom ut härifrån, gick han i hämndetankar till bonden, som angivit honom, och sade:

— Nu har jag tjänat av mitt, men nu har du ditt kvar!

Han gick därför till kyrkogården och tog en likkistspik, ritade sin motparts bild i en tall och slog in spiken i bröstet på bilden.

En tid efteråt började bonden att alldeles avtyna och sedan dröjde det ej länge, förrän han dog. Då H. H. hörde detta, yttrade han en gång under rusets inflytande:

— Jag trodde den tusan skulle kola vippen på tre år, men den satan levde i fem.

I en by en fjärdedels mil härifrån, Lidens socken tillhörig, var det i en gård, som man blev alldeles illa utkommen för allt ont. Det började knacka om nätterna; bord och stolar började röras och ute i knutarna voro stora, fläckiga maskar, som kröpo härs och tvärs.

Detta hände förra sommaren.

Äldsta dottern började bliva modlös och grå i synen, fast hon endast var tjugotvå år gammal. Och ingen bättring blev av, fast P. Höglund reste dit. Höglund sade till mig, att de ej buro sig rätt åt, som han ordinerade.

Sedan var jag dit och behandlade henne, men jag vet ej, om hon blivit bättre, då jag ej varit i gården sedan.

De sade, att det var avundsamma personer, som förstörde dem genom sin avund, ty flickan hade haft flera fästmän och ser bra ut och har förmögna föräldrar. Men de avundsjuka personerna hava lyckats skilja henne och fästmännen åt.

För att lyckas i sitt uppsåt, hava de sökt hjälp hos en trollkarl, som skaffat dem kyrkmull; och flickan har omtalat, att, då hon haft en fästman och varit förlovad, de på fester och baler och i folksamlingar kastat kyrkmull mellan henne och hennes fästman. Detta har hon med egna ögon sett och hon har även funnit mull, som fastnat på hennes kläder. Och det har ej dröjt mera än cirka åtta dagar, innan fästmannen slagit upp förlovningen.

Nu var det i höstas en nittonårig flicka i samma by, som skickade bud till denna flicka och ville uppgöra sin sak med henne innan hon dog. Hon omtalade då hemska upplevelser från de avsomnade, som hon varit i beröring med, och hon sade, att andarna ej voro vidare vänliga mot henne och hennes medhjälpare, eftersom de störde deras ro. Men någon makt att skada dem hade andarna ej, då de betalade allt för sig, dessa två.

Vidare sade hon, att hon många nätter följt med trollkarlen och även en annan, en trollkunnig kvinna, till kyrkogården i Lidens socken. Men nu på dödsbädden ville hon uppgöra sin sak med flickan, emedan hon varit en av dem, som hämtat de dödas mull och kastat på henne och hennes fästman. Hon sade även, att hon uppgjort sin sak med sina trollkunniga ledare, men vad dem emellan avhandlats, fick ej någon

levande veta. Och åtta dagar därefter var hon död. Fast denna flicka varit en häxa, insomnade hon likväl i tron på sin frälsare, Jesus Kristus.

Men ve över den onde trollkarlen och den onda trollkvinnan och över deras djävulska signerier, ty det är ej för ro skull det heter:

»Min är hämnden, jag skall vedergälla!»

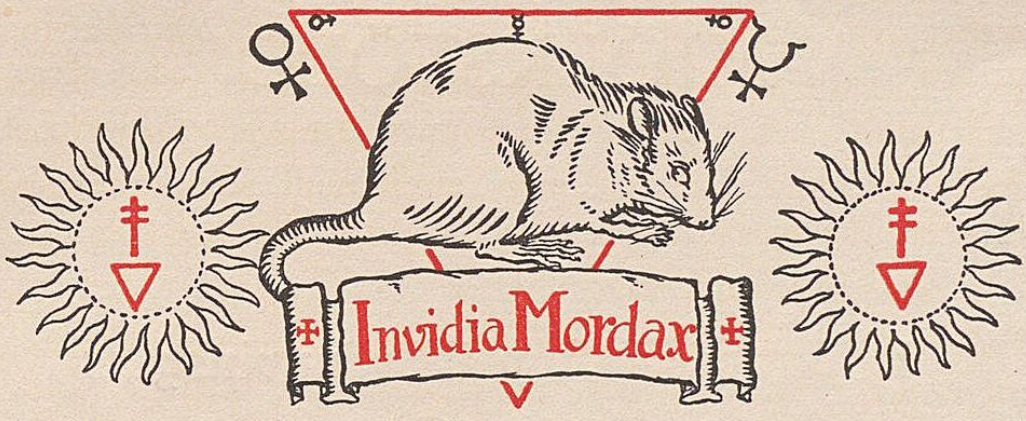

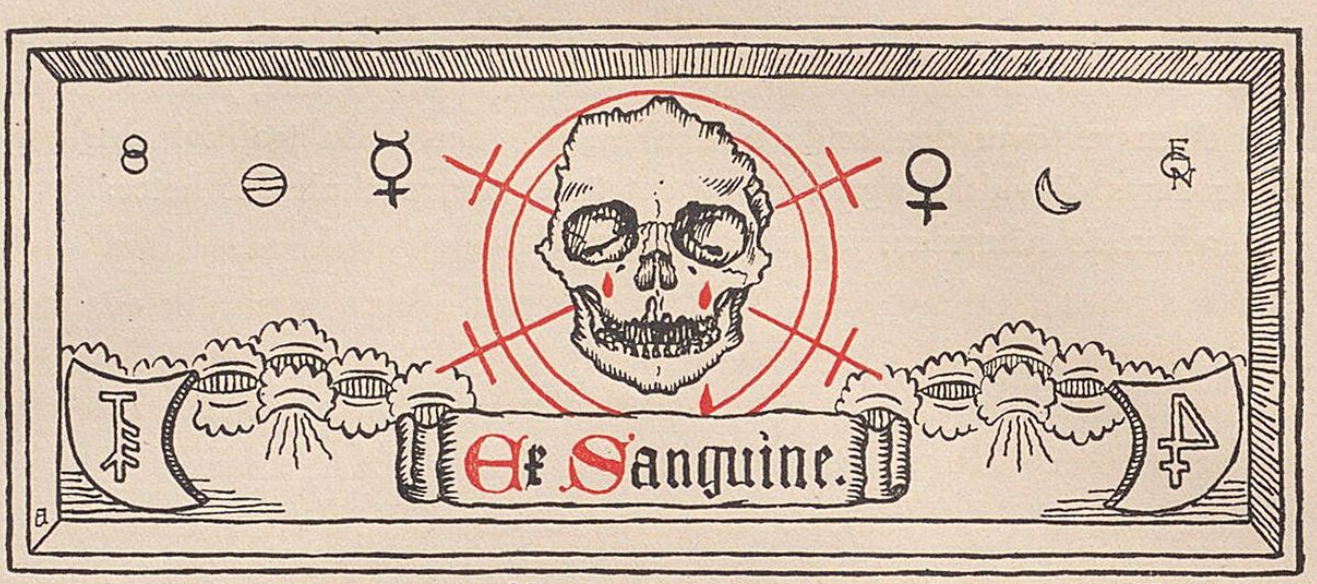

TJUVAR · BJÄRAN · MODSTÖLD MJÖLKSTÖLD

I. Att visa Tjuv i Brännvinsglas Skydda Gods

Det går så till, att man går till en kyrkogård och får tag i ett benrangel, som ej är förstört av tidens tand. Av detta tar man vänstra handens långfinger och lämnar ett kronans mynt därför, i det man säger:

— Du döde, detta lånar jag av dig, på det du skall hjälpa mig att, då jag kallar dig, visa, vem tjuven är, och återställa det stulna.

Vill man ha ännu en önskan, kan man framställa den, eftersom man får hava tre önskningar men ej flera.

Detta experiment skall man göra ensam, en torsdagsnatt mellan tolv och ett.

Blir nu någon bestulen och man vill visa honom, vem tjuven är, så för man fingret av den döde motsols tre gånger omkring ett glas med bränvin. Då blir tjuven synlig, så att vem som helst kan se honom. Vill man hava det stulna åter, befaller man fingrets ande att återställa tjuvgodset.

Jag hörde i fjol vinter å ett ställe, att det var på ett bröllop, som en av gästerna blev av med ett guldur. Och som bland bröllopsfolket fanns en trollgubbe, som kunde konsten att visa tjuven och återställa tjuvgods, ville den bestulne, att han skulle skaffa klockan igen. Detta lovade trollgubben; och om en stund kom en av grannarna springande som gällde det livet med klockan i handen och lämnade den igen till ägaren.

Sedan sade tjuven, att han, då han kommit hem med den stulna klockan och lagt sig, omgivits av en hop andar, som befallde honom att återställa tjuvgodset; ville han ej lyda, skulle de taga honom med sig till evigheten. Härav blev tjuven så förskräckt, att han ej fick tid att få på sig mer än ett par byxor, förrän han gav sig i väg för att återlämna klockan.

Klockans ägare sade dock, att om han vetat, att det var denne, som var tjuven, skulle han ej för allt i världen velat visa alla människor, att så var.

Detta den dödes finger är en enastående god skyddsamulett. Ty om man dag och natt bär den på sig, så finnes det ingen, som kan skada eller nedskjuta bäraren därav. Kommer en kula mot kroppen, så studsar den tillbaka och faller ned utan att göra någon skada.

Det är benets ande, som tar emot kulan.

Vill man skydda sina ägodelar, t. ex. sådana, som äro under bar himmel, och man äger en sådan amulett, går man tre gånger motsols omkring dem. Kommer då en tjuv och griper något, blir han stående och kan ej röra sig ur fläcken, tills ägaren återkommer. För att lösa tjuven, säger man:

— Tack ska du ha, som stått här och vaktat mina ägodelar.

Då blir tjuven förlöst från sin förtrollning. Men blir ägaren ond och utfar i otidigheter, så har han att vänta sig efterslängar, som kunna förstöra honom för hela livet.

II. Att tvinga Tjuv att gå tillbaka med Tjuvgods

[2] Spring, spring du gode herr Djävul! Jag lovar ju dig, att, om du mig med det stulna hjälpa kan, jag dig neder i mörker skall följa. Spring, spring, spring!

[3] ☾ Hem till mig med ditt tjuvgods skall du gå och till mig trå och ett stort samvetskval skall du ha och Satan skall dig ta, om du icke återlämnar åt mig, det jag skall ha i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[4] ♃ Jag befaller dig ande, du Lucifers djävul, var helst du befinner dig med det stulna, att du skall inom (dag, timme) återställa det stulna åt mig N. N., eljest skall du stupa nederst i helvetets rödaste rum igenom den Treeniges namn, Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

III. Modstjäla

[5] Eftersom du N. N. är en djävul emot mig N. N., som är en fattig (rik; titel) man, och vidfarit med lögnaktiga tillvitelser, så skall du i Den Ondes namn få lida dubbelt emot de andra, i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[6] Jesus gick vägen fram, då mötte han Jungfru Maria.
— Vart skall du gå?
— Jag skall gå till bondens gård och modstjäla mina ovänner genom tre namn, Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

[7] Är du N. N. min ovän, så visar jag dig till den nedersta trappa, till den brinnande sjö. Och där skall du kvida och där skall du plågas i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

[8] Jag befaller dig N. N. i Jesu Kristi Guds Sons blod, i Guds Faders och Den Helige Andes namn, att du måtte vara sjuk så länge du lever.

[9] Om man t. ex. ej får åka med en bonde, som är ensam i släden och han ej ens vill skjutsa en för betalning, skall man laga så, att man kommer före hästen på samma väg, som bonden skall fram. Då man lyckats häri, tager man nio kryssteg över vägen, innan hästen hinner fram. När bonden nu hinner hit, så orkar hästen ej springa länge, förrän han tröttnar och slutligen stannar helt. Det hjälper ej, hur bonden än kör eller hur god häst han än äger.

IV. Taga bort Mjölk

10 För att ta bort mjölk från kor, skall man skaffa sig litet mjölk — ungefär en kaffekopp full — (från korna i fråga).

Denna mjölk tar man med sig en torsdagskväll efter solens nedgång och går till en gödselstad, där man kastar den under vänstra knävecket ut i gödselstaden. Detta göres i tre omgångar under det man säger:

— Tvi, tvi, tvi du N. N. (bondens namn) aldrig mer skall dina kor mjölka, ty din mjölk kommer att försvinna och till intet bliva. Tvi, tvi, tvi.

Spottar sen tre gånger, så försvinner mjölken för bonden.

V. Bjäran

11 Hos en bonde i Nordsjö, Långsele, finnes Bjäran eller Puken. Då jag var dit för en tid sedan hörde jag av en uppriktig, fyrtioårs, troende, djupt religiös man, att han med egna ögon sett den.

Den, som kan göra Bjäran, får nog vara kallblodig och ej ha någon tanke på, var han skall komma efter detta livet. Ty den, som gjort Bjäran, har sålt sig i Den Ondes våld.

Men att göra en Bjära går så till:

Man tager nio olika färgade ullgarnstrådar och går med dem till en korsväg en torsdagsnatt mellan tolv och ett. Här gör man upp en eld av nio olika sorters ved och nystar motsols omkring elden ett nystan av ullgarnstrådarna.

När nystat är färdigt, droppar man tre blodsdroppar ur vänstra ringfingret med följande ord:

— Vill du för mig här på jorden rinna, så skall jag för dig i helvetet brinna.

Sedan tar man och piskar Bjäran med en björkkvist och säger:

— Pengar drar du, smör drar du (eller vad man vill att Bjäran skall dra).

Allt, vad man vill ha, kan man få Bjäran till att draga och Bjäran följer släkte efter släkte.

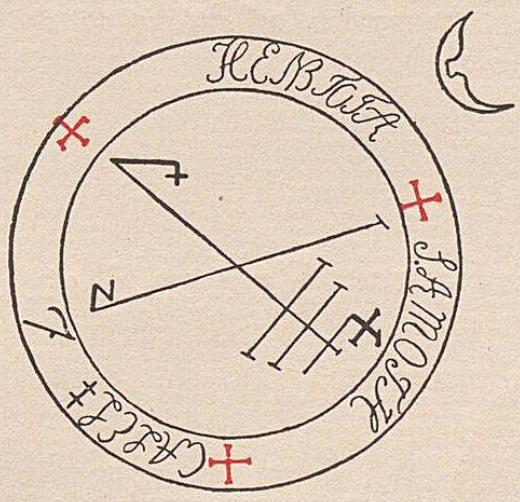

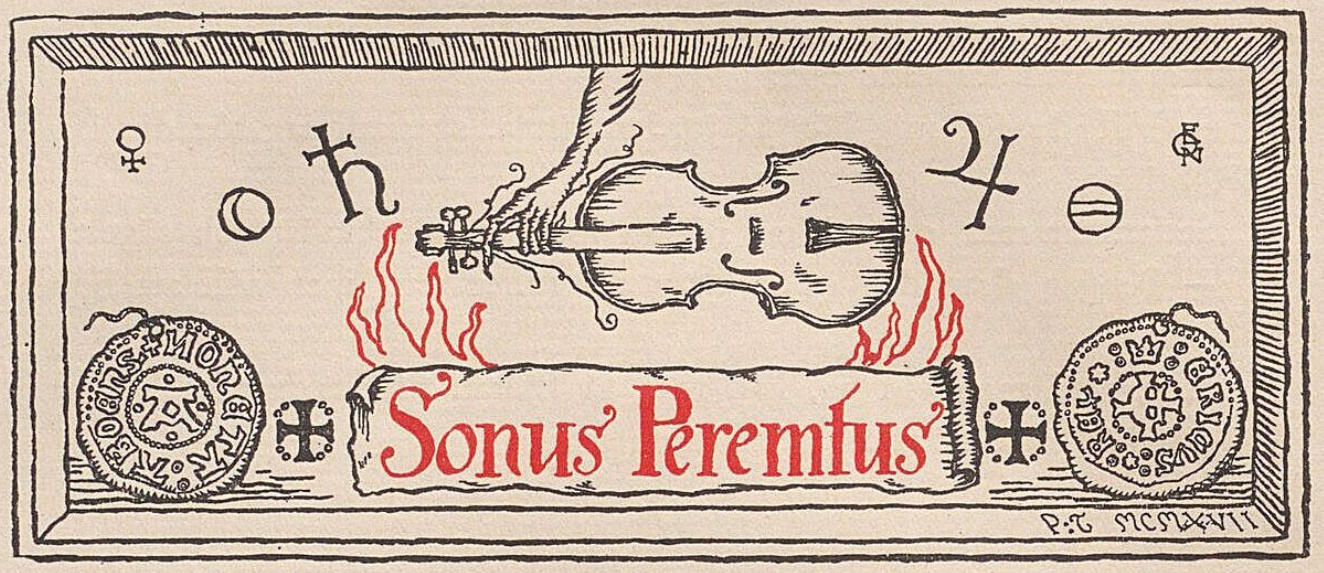

FÖRGÖRA · BLI TROLLKARL
AMULETT

I. Hygga Kniven i ett Spår

Det går på flera sätt (läsningar) att hygga kniven i fäla.

Det beror på, om man önskar värk eller andra plågor.

Man hygger kniven i spåret och säger:

[1] ♏ Jag stampar kniven i fäla och där skall du stupa och där skall du ligga och där skall du förblöda.

[2] ✠ Jag stampar kniven i fäla och där skall du stupa under en hälla. I helvetets eld skall du ligga och där skall [du] kvida och där skall du jämras och där skall du plågas.

[3] ☾ Jag stampar kniven i fäla och där skall du stupa; under en hälla i helvetet skall du ligga till domedagen.

[4] ☿ Under en hälla i helvetet skall du ligga, tills du återställer det (något, som man önskar åter) i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

[5] Bonden gick sig vägen fram, då mötte han en man.

— Vart skall du gå, min man?

— Jag skall gå till bondens gård och hygga i fäl.

— Hygg i hand, i huvud, i fot, i kropp! Hygg med en tvåeggad kniv, hygg i fäl i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

II. För hämndgiriga Personer

[6] Om man känner att det är några onda människor, som ha hämndetankar på ens person, så skall man bita sig i vänstra armmuskeln och slå med högra knytnäven under vänstra armhålan och läsa:

— Jag befaller dig, Lucifers djävul, att du viker ifrån mig i den Treeniges namn, Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

✠ Den, som då tänker ont om en, får då den utdelade stöten, varav framgår, att denna blir kraftigare, ju värre man biter och slår.

III. Att få fiolsträngar att springa

7 Man läser följande besvärjelse under det en fiolist spelar:

— Så sant som Davids harpa klingar, så skall dina strängar springa i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

IV. Bli Trollkarl

8 Vill man bli en riktig trollkarl utan att behöva sälja sig till Den Onde, så skall man gå till kyrkogårdsvallen en torsdagsnatt mellan klockan två och fyra.

Här säger man:

— I dödsrikets innevånare! Detta mynt lånar jag av eder, på det I en gång skolen omtala för mig, hur jag skall ställa för att upprätta det, jag vill ha reda på.

Sedan går man upp till klockan, skrapar litet malm av den och förvarar den i en flaska.

Vill man då ha reda på någonting, vad det vara må, så går man till kyrkogårdsvallen en torsdagsnatt och säger:

— I dödsrikets innevånare! Stigen här fram och omtalen för mig, hur jag skall återupprätta detta. Detta mynt, som jag av eder belånat haver, skall återställas till eder den dag, jag till eder inflyttar in i evigheten.

♎ Då får man veta det, man möjligen och omöjligen vill veta av andarna, och för var gång man vill ha reda på någonting, så går man till kyrkogården och förfar på enahanda sätt.

[9] ☉ Vill man komma över vetenskaper av de osynligas visdom — nämligen av Vittrors och Lucifers släkte, så går man till en grav en torsdagsnatt mellan tolv och ett.

Här tar man litet dömull, öppnar vänstra ringfingret, så att tre blodsdroppar falla ned på dömullen och jordkastar sig själv såsom prästen, då han jordsätter ett lik.

När man så gjort, har man sålt sig i de osynligas våld och då får man lära sig av dem allt, vad man i den vägen här i världen vill lära.

V. Amulett

[10] Det är på olika sätt, som man kan anskaffa sig en skyddsamulett:

Om man kan döda en korp, innan han hinner att spy ut korpstenen, som han har, och få fatt i denna, så har man en amulett av bästa slag.

Har man denna, kan man tryggt resa till de stridande länderna och stå modell för alla kulsprutor och helvetesmaskiner, bomber och granater utan att få skadat så mycket som ett hårstrå.

[11] ♋ Då Napoleon av Frankrike stod mot alla sina fiender, så hade han en hel psalm — nr 91 — avskriven ur Psaltaren. Och då han var död, så hittade man den innanför skjortan på vänstra sidan av bröstet.

[12] ♃ Säkraste skyddsamuletten är dock, om man köper vänstra nyckelbenet av liket av en åldrig man och det skall göras en torsdagsnatt i nedan.

[13] 7 En god skyddsamulett är också, om man tar ett kronans mynt och borrar ett hål i och drar en svart silkestråd därigenom. Därpå tager man i tråden utan att vidröra myntet och lägger det i gapet på en självmördare.

Detta är en god amulett, som även kan användas att utvisa tjuvar och onda människor och till att draga penningar eller annat, vad man kan önska sig.

[14] 4 Vänstra ringfingret av en död är ock bra såsom skyddsamulett. (Se »Visa tjuv i ett bränvinsglas»!)

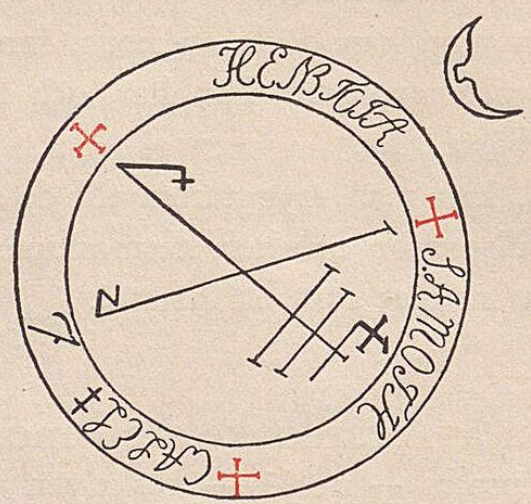

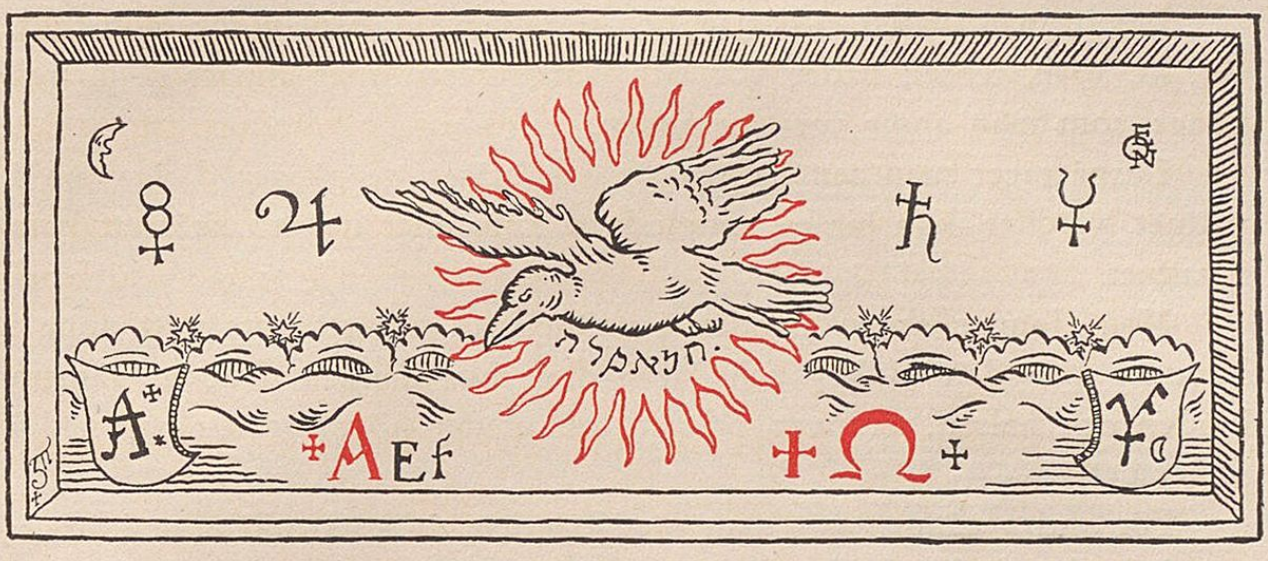

BEHANDLINGEN · RÅD EXEMPEL

I. Behandlingen

Slå en sup bränvin i en liter vatten. Gå efter solens nedergång till en källa; tag ett käril, som man har med sig, ned i källan och sätt på kärilets lock under vattenytan, sedan kärlet fyllts. Kasta ett kronans mynt över vänstra axeln i källan utan att se tillbaka; gå sedan hem och tala ej med eller hälsa på någon mötande.

Innan man därefter börjar behandlingen, läser man för modstöld, förråkt, värk, rensel, Fader Vår och Välsignelsen eller annars så många böner, som man anser vara av nöden.

Därpå tager man sex halmpipor och blåser tre gånger därigenom i vattnet, varefter man tar en rödglödgad kniv eller lie och skär ett kors i vattnet.

Man doppar sedan handen i vattnet och gör ett kors mitt uppe i huvudet [på den sjuke] och far sedan med handen nedöver vänstra kinden och halsen, nedöver bröstet och utefter högra armen och ned i fingerspetsarna.

För andra gången gör man med handen ett kors mitt uppe i huvudet och far ned över högra kinden och ned över bröstet och därefter utmed vänstra armen, så att ett kors bildas mitt på bröstet.

Tre kvällar å rad skall man därpå smörja sig med vattnet så väl, att ej en enda torr fläck blir på kroppen. Men vid varje smörjning skall den sjuke taga en sup [av vattnet], ty annars kan sjukdomen slå in i kroppen. Vad som övrigt blir av vatten vid varje smörjning, skall man slå sakta ned om morgonen var som helst och spotta tre gånger: gör man ej så, kunna de osynliga få makt med en. Vattnet förvaras på ett ställe, där ingen sover.

II. Förfaringssätt vid Läsningen

[2] Sedan man läst antingen för tiråk el. dyl. i bränvin, eller då man läst i strösocker för blemma, har man alltid en kniv av järn eller stål, vars tånge går igenom skaftet.

Då man läser och kommer till den Treeniges namn, far man motsols med denna kniv i en krets och säger: i Guds Faderns O och Sonens O och Den Helige Andes namn O. Vid varje O far man motsols med kniven.

Amen skall man aldrig säga, ty då hava signerier och besvärjelser icke någon verkan.

[3] ✠ Att bota sådana kroniska sjukdomar som t. ex. nervsjukdomar, eller sådan sinnesförvirring, som uppstår av dylik sjukdom, går ej med dessa signerier och »kloka gubbar» ha i det fallet ej någon makt; bot bör då sökas på annat håll.

[4] Alla besvärjelser i denna bok läsas tre gånger med andakt. För ingen, som ej tror, hava signerierna någon verkan.

[5] ✠ Då man läser dessa besvärjelser tre gånger, blåser man oförmärkt till ett tag vid varje läsning. Detta gäller för vilken läsning det vara må.

III. Om att slå ut Vatten

[6] Man skall aldrig slå ut hett vatten efter solnedgången, ty då kan man få något fel. Därför skall man, innan man slår ut vattnet, alltid säga: Maka på eder! och därefter kan man slå ut vattnet, ty då är man bärgad.

IV. Om att förvara Smörjmedel

[7] Man får ej inomhus, där någon sover, fövara medel, varmed man smörjer, ej heller pulver eller av vad slag medicinen vara må, ty då förlorar den sin magiska kraft och verkan och blir till ingen nytta.

V. Exempel

[8] Blir man förskräckt, då man ställer blod, är det fara å färde. Ty då kan det hända, att den person, för vilken man ställer, kan falla död på stället.

För många år sedan var det här i Mo en flicka, som skar sig i foten av en lia. Detta var under slåttanna, då man var ute och slog och rävsade hö.

Man skrek då åt H. O., en bonde här i Mo, som kunde ställa blod:

— H. O.! Oliva har skurit sig med en lia.

Han ställde då blod i förskräckelsen med den påföljd, att flickan föll omkull och låg som död i två timmar, men kvicknade dock slutligen till igen.

[9] I Bispgården var det en ung gosse, som var i Sollefteå under operation hösten 1915. Men som det var en växt, som satt på ett farligt ställe i själva livet, kunde ej blodet stannas utan gossen höll på att förblöda.

Man telefonerade då från Sollefteå till gossens hem, att han höll på att förblöda och ej stod att rädda.

Så var det en gubbe, som kunde ställa blod och han underrättades om gossens tillstånd. Han ställde då blodet, så att det ögonblickligen stannade.

Men mellan Bispgården och Sollefteå är det sex eller sju mil.

[10] Jag var i Håsjö i fjol — sommaren 1915 — vid flottning i Singsån, Jämtland. Där fanns då en flottkarl, som hade starr (blemma) i båda ögonen och kunde knappast se någonting. Han var sextio år gammal och var från Moarna, Ragunda.

Han sände bud på mig, då han hört, att jag kunde läsa för blemma. Jag kom då och läste tre gånger i pulveriserat strösocker besvärjelsen, som börjar:

Jesus steg på Kristi bord o. s. v. och inom fem dygn började han se fullkomligt som förut med högra ögat. Det vänstra däremot, som varit utan ljus i femton år, blev det ingen bot för, ty han var förlorad i nerverna — och sådan starr går ej att läsa bort, om man ej omedelbart söker bot för den.

[11] Under tiden, som jag var i Singsån, fanns det där även en annan person, som fått ont i ögat. Jag såg på det och fann det vara blemma.

Jag ställde då i pulveriserat strösocker och sedan han behandlat ögat tre dagar å rad, var han fullkomligt botad inom åtta dagar.

I april månad i år skrev han till mig från Stugun i Jämtland, om jag ville sända honom litet pulver, ty han började få ont i det andra ögat. Jag sände honom då litet pulver jämte bruksanvisning och vill jag hoppas, att han blivit bättre därav.

[12] I fjol höst fick jag ett brev från en fru i Sundsvall med begäran om hjälp för sina dåliga ögon; hon var åttio år gammal.

Jag sände henne då pulver i ett brev och erhöll tre veckor senare meddelande om, att hon var bättre; dock ville hon hava ännu litet pulver. Detta sände jag henne. Och nu i våras meddelade hon, att hon var nästan alldeles bra i ögonen.

[13] Förra vintern var jag hos trettionioårige J. N. i Östansjö och bodde där en tid. Under tiden var han och körde timmer i skogen, ned till Östansjö.

En dag skulle han lasta av timmer där nere vid sjön, då det knäckte till i ryggen på honom och han var alldeles ur stånd att röra sig. Och hade ej händelsevis en person kommit ned till sjön och hjälpt J. N. upp på stöttingen, så hade han fått ligga där.

Då han nu kom hem och blivit lagd till sängs, ville hans mamma, som visste, att jag kunde för vre, att jag skulle kurera honom.

Då tog jag litet ister och läste i det besvärjelsen för vre och smorde honom i vekryggen tre gånger ansölns (motsols) på kvällen.

Morgonen därpå var J. N. uppe kl. sex och reste till skogen, som om intet hänt.

[14] En liten flicka — två år gammal — här i Mo hade ris och jag behandlade henne på så sätt, att jag läste för ris, tiråk, värk samt Fader Vår och Välsignelsen tre gånger och inom några månader var flickan botad.

[15] En person i Stöde, Medelpad, blev alldeles vriden på ett ögonblick och man måste binda konom.

Det fanns då en person där, som kände mig och då jag reste där förbi, bad man mig för död och pina hjälpa den sjuke.

Jag gick då dit och ställde till en behandling — vatten hämtade jag från en källa; medan jag smorde honom, fingo fem man hålla honom.

Morgonen därpå var han dock lugn och när han blivit behandlad tre gånger, var han på bättringsvägen.

Sedermera har jag hört, att han är alldeles bra. Men folk trodde, att han kommit i vägen för själva jordgubben.

[16] I Noveledinge, Graninge, levde för cirka femton år sedan en lappman vid namn Kristoffer Kristoffersson, som kunde stämma [visa] bort björnar och vargar från en trakt.

Så blev han beordrad att visa bort björnar från Vestanå- och Korsåmoskogarna, eftersom det på den tiden fanns gott om björnar, vilka gjorde stora förödelser i skogarna.

Det var som om björnarna hemställts över Indals och Lidens skogar i Medelpad 1856—1870. Ej mindre än 27 kor och femtio getter blevo nedgjorda inom Högland, Vestanå, Korsåmoarnas och Bodasågs skogar sommaren 1867.

Man anlitade därför Kristoffersson.

Då han skulle fullgöra sitt uppdrag, hade han med sig en aderton års pojke, som skulle följa honom till de högsta bergen inom byarnas område.

När Kristoffersson kom till första höga berg, skrek han så högt han kunde läsningen nr 1 »Stämma rovdjur». Denna upprepade han sedan lika högt på alla bergtopparna.

Gossen, som följde honom, blev hemsk till mods och höll flera gånger på att förlora sansen.

Men efter den dagen har varken björn eller varg gästat dessa trakter.

[17] En kvinna K. H. i Vike, Holm, blev botad av mig. Hon hade för sjutton år sedan blivit förstörd av en gosse, som hon gav katt.

För att bota henne läste jag besvärjelsen nr 3 »Sätta tillbaka» o. s. v. — i vatten och bränvin. Därjämte läste jag för tiråk, modstöld, värk samt Fader Vår och Välsignelsen. Hon smorde sig tre kvällar å rad och tog en sup [av vattnet] varje gång.

Hon är nu fullkomligt frisk. Kuren gjordes för två år sedan.

[18] För några år sedan hände, att en kvinna här i Mo skulle gå till beteshagen en sommarkväll efter kon och föra henne till ladugården.

Då hon nu var på återvägen för att sätta in kon i lagåln, rände hon mot en stubbe, så att hon ej kom någonstans på en hel timme utan måste ha hjälp därifrån; och efter denna dag blev hon liggande i värk och elände och har blivit sned och vind i hela kroppen.

Hon sökte bot hos Strömsnäsgubben och han sade, att hon stigit på själva jordgubben. Hade hon gått till stubben samma kväll och myta' jordgubben, så hade hon blivit frisk igen.

[19] Femtioårige A. L. — murmästare — här i Mo, var 1914 i maj månad i Edsele och murade.

Så en kväll var han i muren och skulle gå ned och gå till sitt logis. När han skulle kläda av sig, hade han en klåda över hela kroppen. Då han såg efter, så hade han röda prickar över hela sin kropp, lika= som då man slagits med nässlor.

När han så kom till Mo, bad han mig, att jag skulle bota honom. Jag läste då i vatten och litet bränvin orden för förråkt, som börjar med: »Är av dig tagen makt och mod» o. s. v., samt för värk, Fader Vår och Välsignelsen — allt tre gånger. Så smorde han sig tre kvällar å rad och inom få dagar var han fullkomligt frisk.

[20] Sextiosjuårige F. L. i Strömbacka Bruk i Bjursåker församling i Helsingland hade blivit förråkt, då han på hösten år 1907 var och plöjde åker.

Han fick en sådan värk, rensel och klåda, att han ej kunde sova om nätterna.

Han sökte bot hos fem läkare och fick plågas i fem år.

En afton kom jag dit och ville låna hus över natten. Det fick jag. Han klagade sin nöd för mig och talade om, hur illa ansatt han var och trodde fullt och fast, att han kommit i väg för alla onda makter.

— Ty, sade han, jag har sökt alla läkare, men ingenting hjälper för mig mera.

— Ja, sade jag, har ni något bränvin, så kanske jag kan hjälpa er.

— Ja, nog har jag bränvin, sade han.

Så ställde jag efter behandlingen och läste förråkt, rensel, värk och förtrollning, Fader Vår och Välsignelsen. Så fick han smörja sig tre kvällar. Första kvällen somnade han klockan nio och sov till klockan åtta på morgonen och sov som han ej sovit på fem år.

Nu är han helt botad.

[21] Att taga av strängarna på en fiol har jag lärt av en man A. K. i Bergs socken i Jämtland; han är nu sextiotre år gammal och har i sin ungdomstid lärt det av sin morfar.

Det är den läsningen, som i föregående anföres.

En gång var han och skjutsade lass nedöver till Haverövallen och var då i överturingen på en bal.

Han gjorde då ett försök med denna läsning. Resultatet blev, att alla strängar på fiolen sprungo sönder och som det ej fanns flera strängar att tillgå, blev det slut på dansen den kvällen — till stor sorg för alla dansande parti.

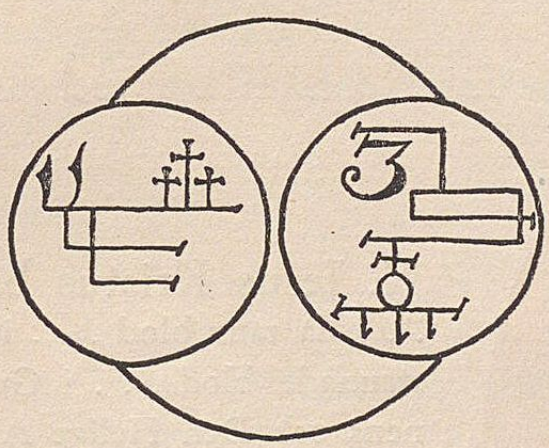

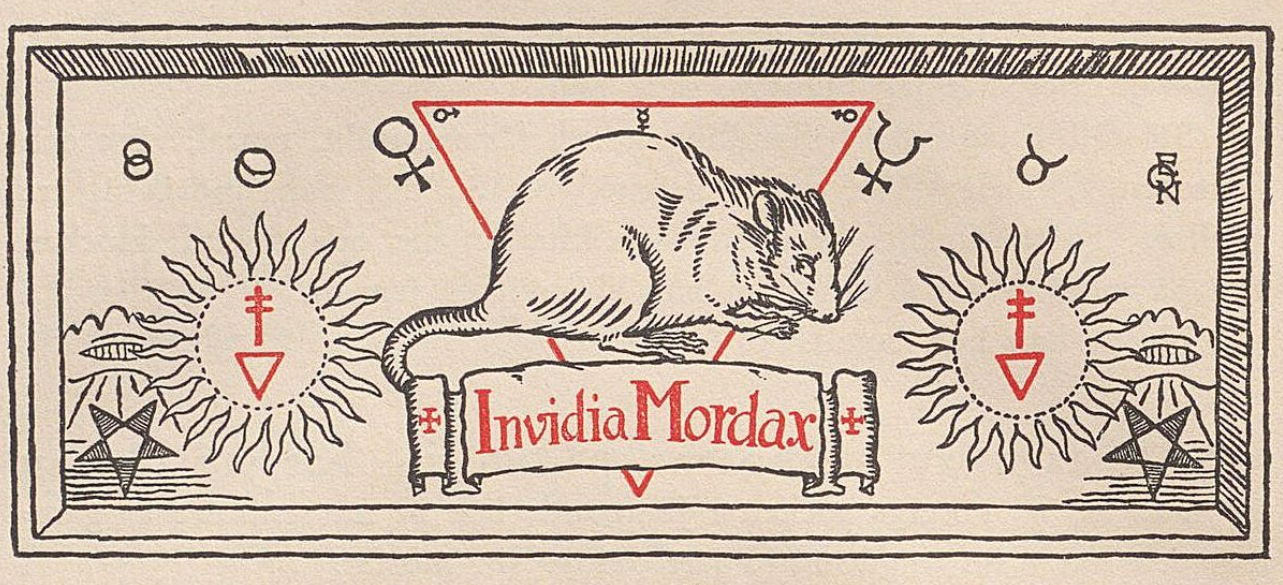

TILLÄGG

I. Att ställa Blod

AN. Jesus Kristus bar själv sitt kors . . . då rann blod . . . innan jag sagt tre ord stannade blod . . . i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

Vid varje . . . blåser man tre gånger i såret.

II. För Värk, Tandvärk och annat Ont

2 Jungfru Maria stod vid Jesu kors och så visst, som hon där stod, så visst skall detta onda gå bort, det säger jag N. N. i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

III. Stygg Värk och Ränsel

3 Hör människor, som ligga i svår rensel, är följande ett gott medel:

Gå till kyrkogården till en nyöppnad grav, varest man kan finna jord blandad med människokroppsrester. Tag ett vattenämbar fullt av denna mull som lån och lämna ett kronans mynt i graven. Gå sedan därifrån under tystnad.

Vid hemkomsten slår man ur ämbaret i ett badkar eller dylikt och fyller badkaret med vatten. Det hela företages en torsdagsnatt.

På morgonen avlägsnar man all jord ur badkaret, varefter den sjuke hel och hållen badas i vattnet. Och hur svår sjukdomen än må vara, försvinner den genom denna kur helt.

Men mullen skall man bära tillbaka till kyrkogården och återtaga myntet.

IV. Värk och Etterbölder

4 Jesus och Sankteper gingo vägen fram; mötte han en riande rännkväsa.

— Vart skall du gå?

— I bondens gård; borra hål och sträcka ben.

— Jag skall sätta dig på nio Guds fingrar och tio Guds änglar: uppå ett berg, där ingen bor; där skall du ha din ro, under en jordfast sten, där skall du sitta och ingen bränna, kväsa ditt förbannade etterhjärta. Du skall ri bå katta och klo och alla hunnar i helvete bo inom tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

5 ✠ Sankteper gick på en väg. Då mötte han kväsa.

— Goddag kväsa! Vart skall du gå?

— Sta å bryta ben och bräcka sen.

— Vänd om till en sjö, där ingen ror, till ett berg, där ingen bor, inom stockar och jordfasta stenar, där kan du varken man eller kvinna dig förmena inom tre namn: Gud Fader, Son och Den Helige Ande.

V. Obotlig Sjukdom

6 Om en människa ej blivit bra, fast man sökt alla kloka och även doktorer utan att finna bot, skall man en torsdagsnatt — bäst i nedan — gå till en grav och hava med sig ett plagg, som den sjuke äger.

Man tager plagget och knyter därmed kring gravkorset — motsols — en knut och säger:

— Du N. N., som ligger här, du vet ingenting.

Därpå knyter man en andra knut och säger:

— Du kan taga denna sjukdom från N. N.

För tredje gången gör man en knut i det man säger:

— Ty du känner ingenting — i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

Den sjuke skall därpå erhålla plagget och upplösa alla tre knutarna, så blir han frisk.

VI. För Vre

7 Jesus Kristus, Guds son, red på Gullbrandshäst. Då föll han ned, vre foten ur le.

Då steg Jesus Kristus, Guds son, ned och vre foten i le i Guds Faderns, Sonens och Den Helige Andes namn.

VII. För Tarmvre

8 Där kom tre vise män från Österland. Den ene ställde värk, den andre ställde vre och den tredje ställde för skre ifrån människans mage i Guds Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn.

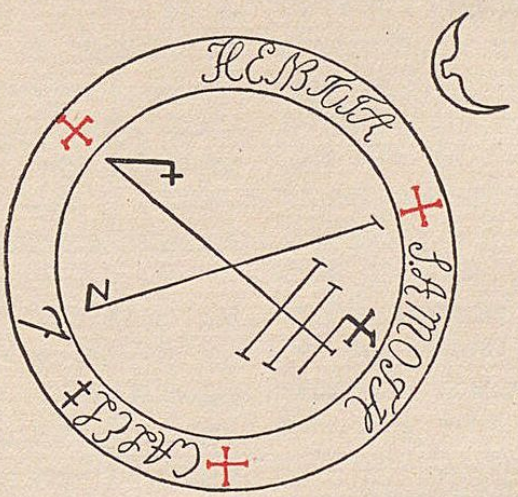

ANMÄRKNINGAR

HÄR meddelade samling av gammal folktro, uppteckнad i Lappland, är ursprungligen av upptecknaren tillställd doc. C. W. v. Sydow i Lund. Utgivningsrätten har sedermera övergått till Förlag Maiander i Malmö, som åt mig anförtrott redigeringen.

Den första uppteckningen är verkställd av lappmannen Jon Johansson, Mo, Rådom, Västernorrlands län. Det första manuskriptet, som insändes, var skrivet utan ordning och å lösa remsor, varför det i många fall var svårt att däri orientera sig. Jon Johansson ombads därför att i en bok samla läsningarne, vilket han ock godhetsfullt gjorde. Det första manuskriptet betecknas här nedan med bokstaven B. Det i boken ordnade betecknas med bokstaven A. Denna samling — A jämte B — förelåg färdig 1916. Jon Johansson utlovade vid dess levererande ännu en.

Denna anlände 1917 och betecknas med bokstaven C. — Då denna anlände var emellertid tryckningen av A och B redan påbörjad, vilket hade till följd, att några läsningar ej hunno komma med på sin behöriga plats utan måste anföras i ett särskilt tillägg.

A och B innehålla till större delen läsningar av mera oskyldig art och föga av »svart magi». Samlingen C har däremot mest av det senare slaget och är därför av särskilt intresse. — Kapitlet om exempel (kurer m. m.) ingår huvudsakligen i manuskriptet B. Större avvikelser ifråga om A och B anföras här nedan liksom ock alla speciella anvisningar.

Titeln på samlingen: »Signerier och Besvärjelser» är satt av Jon Johansson. I fråga om redigeringen av texten har förfarits med största varsamhet.

I själva läsningarne har ingenting ändrats — med undantag av något missledande stavfel. Även i övrigt har texten ej vederfarits några våldsamma förändringar, utan utgivaren har i största möjliga mån tagit hänsyn till Jon Johanssons egen formulering. Hans inkonsekventa stavning har dock lämpats efter det nya stavsättet. Alla dialektformer hava bibehållits.

Det är i de flesta fall omöjligt att komma över något av folkets dolda kunskap och särskilt svårt är det att få något, som tillhör den »svarta magien.» Man bör därför vara tacksam mot upptecknaren Jon Johansson, som velat röja sin konst. Att detta ej skett utan uppoffring, ser man bäst, om man betraktar ett brev, som han tillställt C. W. v. Sydow, där det heter:

. . . . . så har jag samlat dessa i 10-tal år från vidt skilda håll inom Norrland genom stora kostnader o ansträngningar. Det har händt att jag betalt ända

till 10 kr. blott för 1 ända bit (1 st) i o med det samma jag sänder dessa stycken så upphör min makt d. v. s. jag äger numera ej makt att ställa blod o dy. Det är ej humbug som nutidens menniskor säger om s. k.: (kukkelgubbar) kloka gubbar ty sådan visdom i ord o läsning härstammar ända från Kristi tid då Frälsaren gick här på jorden o ty han gav sina lärjungar makt att bota all sorters sjukdomar göra de blinda seende uppväcka de döda m. m. Ty vi äro även hans lärjungar Ty — den som tror men ej för den som inte tror skall kunna göra under o tyvärr det fins ej många Troende» . . . . .

I detta brev ser man även, hur en tänkande man av folket, tillika utövare av magisk konst, med mycken skarpsinnighet och varm religiositet motiverar sin hemliga kunskaps berättigande i en linje, som förenar den enkle fjällvandraren i fjärran Lappland med den korsfäste mästaren från Nasaret.

Dessa läsningar, fastän samlade av en lappman, äro ej att betrakta som någon lappsk magi. Tvärtom. De äro — åtminstone större delen — läsningar, som sammanhöra med de magiska föreställningar och bruk, vilkas förekomst är att söka på gemensamt område. Att så är förhållandet kan den intresserade lätt finna genom jämförelse med material från Danmark, Norge, Tyskland o. s. v. — För ursprunget av vissa läsninger — speciellt för dem som brukas för att stämma blod — vilka röja släktskap med de s. k. merseburgerläsningarne, hänvisas till *Reidar Christiansens* utredning i FF Communications: »Die finnischen und nordischen Varianten des zweiten Merseburgerspruches.» Hamina 1915.

Följande litteratur citeras härnedan:

BRUMMER, O. J. Über die Bannungsorten der finnischen Zauberlieder. Helsingfors 1908. Citeras: Brummer.

CHRISTOFFERSSON, O. Svartkonstbok från Skytts h:d, Lund 1915. Även i »Folkminnen och Folktankar» samma år. Citeras: Christoffersson.

v. DÜBEN, G. Om Lappland och lapparne. Stockholm 1873. Citeras: Düben.

HOFBERG, H., Nerikes Gamla Minnen. Örebro 1868. Citeras: Hofberg.

HYLTÉN-CAVALLIUS, G. O., Wärend och Wirdarne. Sthlm. 1863—68 Citeras: H. C.

HÄSTESKO, F. A., Motivverzeichnis westfinnischer Zaubersprüche. FF Communications. Hamina 1914. Citeras: Hä.

JOHNSSON, P. En svartkonstbok från Östra Göinge. Svenska landsmål 1906. Citeras: Johnsson.

LINDHOLM, P. A., Hos lappbönder. Stockholm 1884. Citeras: Lindholm.

NICOLOVIUS, Folklivet i Skytts härad. 2:a uppl. Lund 1868. Citeras: Nic.

TUURI, JOHAN. En Bog om Lappernes Liv Sthlm 1910 Citeras: Tuuri.

WIGSTRÖM, EVA, Folkdiktning från 2:a samlingen, Göteborg 1881. Citeras: Ave.

Porträttet av Jon Johansson är tecknat av konstnären Eric O. Nilsson efter ett amatörfotografi.

Överallt där ordet »behandlingen» förekommer, syftas på kapitlet med denna rubrik.

ATT STÄLLA BLOD.

För denna avdelning hänvisar J. Johansson till Josuab. 3: 16.

1. Efter A. Larsson, Graninge. Hä. 5 A.
2. N. N. överallt där det förekommer = dopnamnet = »kristendomsnamnet». — Hä. 5 A.
3. Efter P. Höglund, 73 år. Holm, Medelpad. Hä. 5 A.
4. Efter Lars Henriksson, Vestby. Hellgum. Hä. 5 A. — Ave s. 395.
5. Efter Hulda Holm, 23 år. Näset. Ragunda. Johnsson 8.
7. Efter Erik Gärdin, 80 år. Järkvittsle, Indalsliden.

8. Efter Edvard Svedberg, 60 år. Bodasåg, Lidensboda. Hä. 5 B. — Hofberg s. 227. — Ave s. 395—396. H. C. I, 415.

10. Efter P. Höglund. — Hä. 5 A.

11. Hänföres i B till rubriken: Pulsådern.

13. B. anmärker här: »När man hyggit, skurit sig.»

15. Efter Lappkvinnan Margareta Nordström, 67 år. Graninge.

16. Efter E. Gärdin.

17. I B anföres: För två år sedan träffade jag i Skyttmon, Jämtland en 50-årig renlapp — P. G. Larsson — som lärt sig att på detta sätt ställa blod av en finne. Då man läste denna besvärjelse, skulle man tänka på den, som hyggit sig.

18. Ett exempel på imiterande (mimetisk) magi.

ATT BORTTAGA VÄRK.

Både för in- och utvärtes. Man läser i vatten eller bränvin och tvättar där, värken är eller tager man in, då det gäller invärtes värk.

2. Efter E. Gärdin.

3. Läses antingen i vatten eller bränvin och smörjes på eller tages in. Även kan man läsa på det värkande stället, då man spottar tre gånger och stryker nedöver.

4. Efter E. Gärdin. Satsen: Vart ämnar du? o. s. v. lyder i B: Vart skall du gå, sade sonen Jesus. — B anför om denna läsning: Läs detta tre gånger på det värkande stället; spotta tre gånger och stryk tre gånger nedöver, så upphör värken snart. Detta är ett ofelbart medel. Garanteras. Obs.! Detta är blott för den, som tror, men ej för den icke troende.

5. Efter P. Höglund. B. anför: Man läser detta tre gånger i vatten [A har: vatten eller bränvin] och smörjer den värkande lemmen tre gånger nedöver.

6. Efter Edv. Svedberg. — Orden inom parentes äro tillagda.

5—6: Angående formuleringen av dessa och liknande läsningar jmfr. H.C. I, 425.

7. B. anför: Ante Molander här i Mo han kan många goda vetenskaper som t. ex. att bota tiråk och värk; ty när han skall ställa för rensel, läser han blott denna besvärjelse, där värken är och innan morgonen gryr, så är värken borta, hur svår den än är.

Angående denne Ante Molander säges i B: Det finns personer, som blivit födda med segerhuva (visdomsmössa) på sitt huvud. Dessa kallas personer med det sjätte sinnet. Ante Molander här i Mo — 77 år gammal — hade en sådan mössa, när han blev född.

Läsningen nr 7 tyckes härstamma från Lundquist, 89 år. Flodmoran. Bispgården.

8. Efter lappkvinnan M. Nordström. Läses i ister tre gånger, tre kvällar. Istersmörjan lägges, där ingen sover.

10. B anför: Detta recept har blivit prövat av mig och flera och det har visat sig, att det är av ofelbar verkan vid håll och stygn. Hä. 22 A 2.

11. Efter Anna Sefasson. 39 år. Vestanede. Bispgården. — Enligt A bör detta läsas helst i bränvin. — B föreskriver, att man bör läsa det, under det man ser in i ögonen på den, som har en obotlig sjukdom. — B har i st. f. Den Helige Andes namn: Den Helige Andes kraft.

12. Efter Per Isaksson, Holmstrand.

14. Läses i bränvin, som tages tre gånger i munnen, varefter man spottar ut det i lågoelden (= eld, som brinner).

15. B anför: detta recept är av Tupp-Jätte (Lappjätte) i Långsele, vilken lärde min svärmor det för femtio år sedan.

17: Se Ave s. 138.

16—18: Lindholm s. 100.

SKADOR OCH ORMBETT.

1. Läses i ister och användes i förening med behandlingen. (B.) I B saknas N. N.

2. Efter Edv. Svedberg.

3. Efter P. Höglund. A lämnar upplysningen, att läsningen ifråga användes för bogskre. — B: Läses tre gånger i vatten, varefter man smörjer hästen därmed.

För avdelningen ormbett hänvisas i A till: Ps. 91: 13; Luc. 10: 19; Marc. 16: 18; Ap. 28: 3.

4. Efter Edv. Svedberg.

6. ormbett = ormhugg (B.)

A: Man läser tre gånger i såret och stryker nedöver, så blir det ingen fara. Eller också läser man i bränvin och tvättar såret därmed, så försvinner förgiftningen.

8. Efter A. Molander.

9. Efter Margareta Nordström.

Läses i bröd eller salt.

B anför: Om kor hava sväljt något vasst såsom nål eller glas. Läses tre gånger i fämat.

FLERA ÅKOMMOR.

A bär även rubriken: Kronisk blemma — Gråstarr.

1. Efter P. Höglund.

B: Man kan antingen läsa tre gånger i ögat eller i strösocker och strö i ögat tre kvällar.

2. Kallas i A: metning. A anför: För metning [mätning] kan man läsa i blotta ögat tre gånger eller också i strösocker, ty det har samma verkan.

7. A: Man kan läsa i blotta ögat, där blemman är och även grandet tre gånger. Man kan även läsa i strösocker [B: Man pulveriserar strösocker såsom finaste mjöl], men då skall man hava en tesked och hälla strösockret i ögat tre kvällar å rad. Och man kan även läsa på 6—8 ja, ända till 10 alnars avstånd och det har samma verkan.

9. Ur C, som anför: Läses tre gånger i det värkande ögat; spottar dit tre gånger, stryker med en kniv, vars tånge går genom skaftet, tre gånger nedöver från ögat. Så stannar värken och blemman försvinner från ögat inom tre dygn.

10—11: Se Hä 21 J.

12. Efter E. Gärdin.

B: Läses tre gånger i vatten och bränvin och smörjes efter behandlingen.

14: Fallet anföres i sin helhet och har inträffat i Västergötland.

15. A: Se i Nya testamentet — När Jesus välsignar barnen!

B anför: Angående utslag å små barn har jag lärt av Lars Henriksson, Vestby i Hellgum, hur man skall läsa bort dem och han har lärt det av sin fader. — Om ett barn hade utslag och även (var) sjukt, så skulle man se på barnet och läsa välsignelsen över det tre gånger alldeles tyst inom sig, så skulle det bliva friskt, hur sjukt det än var. Och jag har även försökt detta tre gånger med det resultat, att alla barn jag försökt blivit friska, »ty», sade Lars Henriksson, »detta är hämtat från Matt. evangelium, då Kristus välsignade barnen».

16. Ur C, som föreskriver: Skall stämma botas, skall man taga en bräda eller brädflisa med ett hål, där en kvist varit. Sen tar man en vigselring och en visthus- eller stor källarnyckel och slår sedan vatten genom dessa hål i en kaffekopp, varvid man framsäger läsningen. Detta experiment gör man tre gånger och ger så den sjuke att dricka. Det hjälper säkert.

17. A hänvisar till behandlingen.

Angående »mätning» torde kunna hänvisas bl. a. till Nic. 173. Ave s. 276.

ATT LÄSA FÖR DJUR.

I jmfr. Hä. 39 och 40.

1. Efter E. Svedberg.

2. D:o. Läses i fämat. Ave s. 404.

3. B anför denna läsning under rubriken: Avund.

Då man läser detta, stryker man från nosen på kreaturet och efter ryggen och ända ned i rumpkäppen. Detta gör man tre gånger. Då skyddar man djuret för alla avundsmän och allt ont.

4. Efter Erik Persson 67 år, Bispgården. Man läser detta för varje ko i fämat och ger var och en i sänder. Man stryker ända från nosen och ned över hela ryggen. Sedan går man tre gånger motsols omkring hopen, så komma ej kreaturen från den utvisade platsen (betestrakten) på hela sommaren och äro skyddade både för rovdjur och onda människor.

5. Efter A. Laurén, Graninge.

A anför: Då man ser ett getingbo, så går man dit och läser över de tusentals svärmande och surrande getingarne besvärjelsen (5).

Se Lindholm s. 102. Hä. 10 A.

Efter J. A. H. Sving, 45 år. Hassela. Han har lärt besvärjelsen av sina föräldrar.

6. Läses för att fastsätta getingar i deras bo; så går man motsols och läser hela besvärjelsen tills man kommer dit, varifrån man utgick. Det gör man tre särskilda gånger.

7. Efter A Laurén. Läses med andakt tre gånger. — Se Hä. 11 H.

8. Efter Edv. Svedberg. Läses i fämat och gives åt kreaturen i dörren första dagen de gå ut på sommarbete.

9. Efter P. G. Edström 45 år. Nordsjö, Långsele. Läses i fämat tre gånger och gives kreaturen första gången, innan de smakat grönska. Sedan man givit kreaturen tre gånger, förvarar man maten till nästa år på ett ställe, där ingen sover. —

Detta har jag gjort många gånger och ingen gång har det slagit fel.

V. Rubriken lyder fullständig i C: Då kreaturen springa hem från skogen om morgnarna.

10. Efter G. P. Edström.

Man följer kreaturen till skogen, så långt man vill och giver varje kreatur av fämaten en gång medan man läser denna besvärjelse. Då springa de ej hem om morgnarne utan gå i skogen tills på kvällen, till den timme, man ställt dem hem.

11. Skrift efter okänd. Läses i fämat. Hä. 38 D.

12. Efter Hanna Eriksson, 87 år. Vike. Holm.

13. Läses i fämat och gives åt kreaturen.

SÄTTA TILLBAKA. AVUND. MODSTÖLD.

B: Modstöld eller sänningar är liktydigt med ordet trolldom eller — som man säger — förtrollat.

1. Efter Edv. Svedberg. Läses i bränvin.

2. Efter Gärdin. Läses i bränvin och gives den som är modstulen att taga in tre gånger.

3. Efter torparen P. Höglund. Holm. B anför: Man läser i bränvin för modstöld och tiråk och giver den, som är utkommen för modstöld. — Förtrollat.

4. Efter Gärdin. — För människor. Läses i bränvin. — B har: Gud give etc. i st. f. Gud giver.

5. Efter A. Molander. Detta läses i ögat för modanstulen tre gånger.

7. Läses i fämat. — Ordet släppe är svårläst och är anfört efter B, som har slepe.

8. Efter Gärdin. Läses i bröd eller salt. — I B är »Sankteper» utelämnat. B anför: Läses tre gånger i salt och giv hästen att äta därav, så blir han bra innan kvällen.

9. Efter Gärdin. Läses i fämat, salt och vendelrot tre gånger, då kon blivit modstulen.

10. Efter P. Höglund. Läses i fämat och salt. — I B står: Din hud skall bliva hal som halan is.

11. Läses i fämat.

Sätta tillbaka kallas av B: Skicka tillbaka.

13. Läses i bränvin. — I stället för maus läs: mans. — Angående denna och liknande läsningar jmfr. med Christoffersson s. 14.

14. Efter P. Höglund. B anför: Din ondas mun N. N. etc. — är för både människor och kreatur.

15. Efter P. Höglund. Orden inom parentes tillagda efter B. Läses i fämat och salt.

16. Efter P. Höglund. — B anför: Modstöld. Läses i salt tre gånger och gives hästen att äta.

17. Efter P. Höglund. B anför: Om en häst blivit förtrollad av människor. — När man vill skicka trolldom tillbaka till den, som har utsänt den. Läs tre gånger.

18. B anför: Mårten Mårtensson, 77 år gammal — känd under namnet Lapp-Mårten — Bergsbyn, Berg i Jämtland, har lärt modanstulen av sin svärmor, Lapp-Maria, som nu är död för 27 år sedan. När man läser, tar man en kniv, vars tånge går igenom skaftet och piskar motsols därmed i bränvin, medan man läser. Ger så den sjuke, som är besatt av onda andar och djävlar eller är förstörd av onda människor. Det hjälper.

19. Då ett kreatur fått trollskott och faller och blir liggande på vägen, så öppnar man gapet och läser ovanstående tre gånger, så blir kreaturet friskt.

20. A anför: För avund läser man i bränvin för människor, i salt för djur. — B: För hästar läses detta i salt för avund. — Läs detta tre gånger i bränvin eller kaffe, så biter ingen avund.

TIRÅK. SÄNNINGAR. VETTERELD.

A anför: Alla sådana åkommor skall man alltid läsa tre böner; så t. ex. för värk, — läser — man för värk, tiråk (förråkt), Fader vår, Välsignelsen, modstöld, sänningar m. m., ty det är ej gott att veta, från vilket håll sådant är kommit: Man kan ha varit ute för de osynliga — vittror — eller för ondskans andemakter i världsrymden genom onda människor eller s. k. sänningar m. m. I sådana svårare fall såsom svår värk m. m. eller tiråk, som man ej blir fri, då är man tvungen att ställa för värk enligt behandlingen och tvätta sig över hela kroppen tre kvällar, ty då hjälper det.

1. Efter Erik Gärdin. — Användes i förening med behandlingen.

2. Efter E. Svedberg.

4. Efter A. Molander. Läses för den, som blivit förråkt d. v. s. kommit i vägen för de underjordiska.

6. Läsningen är ur C, som anför: Det är för den, som kommit i vägen för de osynliga och fått något fel i någon lem. —

8. Efter A. Molander.

För denna avdelning hänvisar B till Pauli brev till Efes. 6: 12.

9. Efter E. Gärdin — B anför: Förtrollat. — Användes i samband med behandlingen. — Läses tre gånger i nämnda vatten och smörjer (tvättas) tre kvällar.

Dessutom läses modstulen, förråkt, Fader vår och Välsignelsen tre gånger.

10. Efter E. Gärdin. Läses i bränvin — även för tiråk och modstöld. Orden inom parentes tillagda efter B.

11. Efter E. Gärdin. Läses i bränvin. — Se Brummer s. 5!

B. anför: Dessa två bitar (10—11) äro för dem, som blivit föremål för sänningar från onda människor, som hava luftens onda andemakter till sina redskap och sändebud att förstöra och förgöra sina medmänniskor. Dessa människor kallas för trollkarlar och häxor.

10—11: Se H. C. I, 418—419.

Björn- och ulvahamn. Jmfr. ex. H. C. I, 112.

AVUND. SÄNNINGAR.

Sänningar: Angående Jon Johanssons historiska kunskap är av intresse att jämföra med Lindholm s. 103.

H. H.: Vid alla i följande använda namnförkortningar har manuskriptet fullt utsatta namn.

Angående att slå in en spik i sin vederdelomans bild kan jämföras med Düben, s. 376. — Denna föreställning är ju f. ö. ganska utbredd.

3: Lidan i första raden läs: Liden!

De onda förebuden från Lidens socken likna tydor från andra trakter, se t. ex. H. C. I, § 84 m. fl.

Angående bruket av kyrkomull till att skilja älskande åt, se t. ex. Lindholm, s. 102. (jmfr. även Ave s. 410.)

TJUVAR. BJÄRAN. MODSTÖLD. MJÖLKSTÖLD.

1. Efter J. A. Åberg. 80 år, Karlsmyran. Graninge.

Jmfr. Anmärkn. till Amulett, 13!

2: Efter J. A. Åberg. C anför: Har man blivit bestulen, så läser man ovanstående tyst inom sig och om tjuven är 10 mil borta, så är han tvungen att springa för brinnande livet och återlämna sitt tjuvgods. — Ett exempel härpå lämnar C: Det hände i början av dec. 1916, att en torpare kom till Å. och ville, att Å. skulle göra igen en skinntröja, som han förmodade kunna vara honom frånstulen. Å sporde honom då: — Vill du att tjuven skall gå eller springa? —

— Springa, sade den tillfrågade.

Å. läste då denna besvärjelse inom sig med påföljd, att han, som mistat sin skinnrock, fick springa av alla krafter $1^1/_4$ mil till skogen, där han varit på dagen och fällt timmer; där fann han sin skinntröja.

3—4: Hä. 51 A.

3. Efter Jonas Norberg, Indal.

C: Har man blivit bestulen eller annars vem det vara må, som mistat eller med våld blivit frántagen något, så skall man med eftertanke och inre kraft läsa detta tre gånger i bränvin och förtära det. Och lika så visst, som man har mistat en vara, så är tjuven tvungen att komma igen med det stulna eller också blir han så hårt ansatt, att han, om han ej bär igen, blir vansinnig eller dör.

Då man läser sådan besvärjelse, så ligger kraften och vissheten inom människan, så att man känner inom sig, att man får igen sitt förlorade gods.

Men ej går det att göra detta för den, som ej tror, om han så läser ovanstående läsning tusentals gånger och rabblar upp det i bränvin och även eljest.

4: Efter handskrift.

C: Läses tre gånger i bränvin, som man dricker innan man lägger sig.

Genom mina resor i vinter, så kom jag till ett ställe, där jag läste i en bok och i den boken var det ett pappersark, varpå var skriven denna besvärjelse. Och efter den betan fastnade den i mitt minne. I sanning kraftiga ord!

Angående att få tjuv att gå åter med sitt tjuvgods jmfr Tuuri s. 198.

5—6: Efter lappmannen Erik Törnlund, 77 år. Indal.

5: Läses tre gånger.

6: Läses tre gånger i bränvin och spottar dit tre gånger. Ger därpå sin fiende att dricka, så blir han modstulen.

7: Efter Margareta Nordström. Läses tre gånger i bränvin.

8: Läses tre gånger över en ovän, medan man ser honom in i ögonen.

9—(10): Efter Jonas Norberg, Indal.

11: Hä 42; H. C. I,115; 440.

FÖRGÖRA. BLI TROLLKARL. AMULETT.

Angående hugga kniv i spår och härmed likartat, kan man jämföra med ex. H. C. I, 438; II, 22.

1—5: Efter Erik Törnlund.

C. tillägger: Man ritar ett kors och hygger i spåret med en kniv, som är tvåeggad.

Om i dessa fem besvärjelser står ex. att man hygger i huvud, hand, fot o. s. v., betyder det: jag hygger i huvud o. s. v. för värk, rensel, bryta ben och blod eller vad plåga man vill hygga för.

6: Efter Jonas Norberg.

C. anför: Jag försökte med detta experiment för länge sedan. Det var en gång jag blev så konstig av vad vet jag ej, men jag hade genast klart för mig, att det var någon kanalje, som hade ett horn i sidan till mig. Jag gjorde då i enlighet med denna läsning, och inom 15—20 minuter var jag mig åter densamme.

Dagen efter skulle jag gå till Ante Molander med något ärende och då låg där en person, som var där och hyrde, i sängen och var dålig. Då frågade jag Molander, vad som kommit åt personen i fråga. Molander sade då, att i kvällstunden (föregående dag) var han inne och omtalade, att han nog skulle betala mig för en viss sak. Ett, tu, tre var det emellertid, som om han av en osynlig hand fått ett slag så, att han stöp av stolen, ned i golvet.

Då förstod jag, vad klockan var slagen.

Men Ante Molander hade stor möda att återställa honom, ty han trodde fullt och fast, att han under dagens lopp råkat ut för något rackartyg.

8. Efter J. A. Åberg, Karlsmyran.

13. C. tillägger: Då man lägger slanten i gapet på självmördaren, så kan man önska sig tre saker. Man kan ock hava denna amulett att utvisa tjuvar och andra människor i bränvin, om man lägger myntet däri.

C. fortsätter: Men när man då en gång skall lämna detta jordiska, då får man nog efter noter som (man) handlat haver. Jag har en gång sett en sådan persons dödsfärd och om jag så levde till Metusalems ålder, så kan jag aldrig glömma det. Det var nog den fasansfullaste syn, som jag sett i mina dagar. Fradgan stod honom om munnen och han jämrade sig så som den, som är i den högsta nöd och han hörde och såg de osaligas ve och kval.

TILLÄGG.

1. Efter Axel Svensson. 46 år. Hammarstrand. Ragunda.

2. Efter A. Molander. Är för värk, tandvärk och även för all sorts ondska hos människor och djur.

3. C. tillägger: Så med kyrkomullen går det både att hjälpa och stjälpa; och för var gång man lånar från kyrkogården, så skall man vara allvarlig och ha tanken med sig och som man då önskar inom sig att använda mullen, så blir det — antingen gott eller ont.

4. Läses tre gånger å det värkande stället, spottar tre gånger och stryker med en kniv nedöver tre gånger.

7. Läses i vre'et tre gånger och spottar dit tre gånger; sedan tar man en kniv och stryker nedöver tre gånger, så återställes snart vre'et.

8. Efter E. Gärdin.

Ovanstående läses tre gånger i bränvin eller kaffe och ger så den, som fått tarmvre. Man skall ge den sjuke tre gånger.

ÄGARE-FÖRTECKNING

1. H. K. H. KRONPRINSEN.
2. Statsrådet och Chefen för K. Ecklesiastikdepartementet V. Rydén.
3. Ärkebiskop Nathan Söderblom.
4. Biskop Gottfrid Billing, Lund.
5. Landshövdingen Greve Robert Dela Gardie, Malmö.
6. F. Riksantikvarie O. Montelius, Stockh.
7. Konstnären Anders Zorn, Mora.
8. Konstnären Carl Larsson, Sundborn.
9. D:r Phil. H. F. Feilberg, Askov.
10. Professor J. G. Frazer, Liverpool.
11. Professor Henrik Schück, Upsala.
12. Professor Johannes Bolte, Berlin.
13. Professor P. Sartori, Jena.
14. Professor Kaarle Krohn, Helsingfors.
15. Kontorschef J. Fransson, Limhamn.
16. Fröken Karen Ambrosius, Malmö.
17. British Museum, London.
18. Konsul Aug. Schmitz, Malmö.
19. Bokhandl. Knut Olsson, Stockholm.
20. Herr P. A. Ohlsson, Stockholm.
21. A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockh.
22. Amanuens Karl Modin, Stockholm.
23. Göteborgs Stadsbibliotek, Göteborg.
24. Apotekare M. Lundqvist, Göteborg.
25. Stadsrevisor Axel Ramm, Göteborg.
26. Fröken Anna Tengström, Göteborg.
27. Doktor F. A. Hästesko, Helsingfors.
28—37. A.-B. C. E. Fritzes Kungl. Hofbokhandel, Stockholm.
38. Professor Georg Brandes, Köbenhavn.
39. Kungl. Vitterhets-, Hist.- och Antikv.-Akademien, Stockholm.
40. Overlærer Wilh. Lund, Trondhjem.
41. Kgl. Norske Videnskabens Selskabs Bibliotek, Trondhjem.
41. Det Kongelige Bibliotek, Köbenhavn.
42. Universitetsbiblioteket, Köbenhavn.
43. Greve Schulin-Zeuthen, Köbenhavn.

44. Professor Nils Flensburg, Lund.
45. Professor Evert Wrangel, Lund.
46. Professor Gustaf Cederschiöld, Lund. Stockholm.
47. Doktor K. A. Jansson, Stockholm.
48. Auditör Torsten Uggla, Lund.
49. Professor Magnus Olsen, Kristiania.
50. Professor Knut Liestöl, Kristiania.
51. Professor Martin P:n Nilsson, Lund.
52—54. Docent C. W. v. Sydow, Lund.
55. Doktorinnan Anna v. Sydow, Lund.
56. Bertil von Sydow, Lund.
57. Tandl. Elsa Westersson, Hälsingborg.
58. Kamrer Ernst Hilmer, Hälsingborg.
59. Bokhandl. Birger Hedén, Hälsingborg.
60. Fröken Clara Stenman, Norrköping.
61. Direktör Ax. J:son Sundblad, Norrköping.
62. Ingeniör F. G. Zander, Norrköping.
63. Hamnfogde Emil Guldström, Vadstena.
64. Inspektor Otto Sundbergh, Vadstena.
65. Friherre Ivar Fock, Karlshamn.
66. Lasarettsläkaren D:r Ingolf Lönnberg, Karlshamn.
67. Bokhandl. B. W. Johansson, Karlshamn.
68—77. A.-B. C. E. Fritzes Kungl. Hofbokhandel, Stockholm.
78. Köpman Eric Friberg, Petrograd.
79. Bibliotekarien D:r K. E. Karlfeldt, Stockholm.
80. Professor Torgny Segerstedt, Göteborg.
81. Doc. D:r Antti Aarne, Helsingfors.
82. D:r Marius Kristensen, Askov.
83. Intendenten Friherre Erland Nordenskiöld, Göteborg.
84. Cand. Mag. G. Knudsen, Köbenhavn.
85. Cand. Mag. Hans Ellekilde, Köbenhavn.
86. Intendenten D:r A. Mackeprang, Köbenhavn.
87. Red. Albert Engström, Grisslehamn.
88. Redaktör Hasse Zetterström, Stockh.
89. Docent Jöran Sahlgren, Lund.
90. Redaktör Wald. Bülow, Lund.
91. Redaktör Alfred Fjelner, Malmö.
92. Fil. Lic. Åke Campbell, Bräkne-Hoby.
93. Skriftställaren Evald Tang Kristensen, Köbenhavn.
94. Docent K. Robert Wikman, Helsingfors.
95. D:r Reidar Christiansen, Kristiania,
96. Direktör N. P. Mathiasson, Stockh.
97. D:r Anders Lindskoug, Malmö.
98. Målaremästaren Olof Nilsson, Lund.
99. Ingeniör Nils Edlund, Göteborg.
100. Köpman Nils Rosenqvist, Malmö.
101. Köpman Gunnar Wittgren, Malmö.
102. Sergeant Lars Ljungman, Lund.
103. Kassör Håkan Jönsson, Malmö.
104. Konstnären Ernst Norlind, Borgby.
105. Kapten Nils Kling, Linköping.
106. Docent Fredrik Böök, Lund.
107. A.-B. Wennergrens Bokhandel, Stockholm.
108. Ingeniör Einar Stoltz, Kopparberg.
109. Ingeniör Gunnar Eriksson, Kopparberg.
110. Bokhandlare Ivar Hallin, Kopparberg.
111. Artisten William Knutsson, Limhamn.
112. Grosshandl. S. A. Fredin, Malmö.
113. Godsägare Martin Bergh, Br.-Hoby.
114. Filip Sahlbergs Bokhandel, Krylbo.
115. Redaktör Janrik Bromé, Ljusdal.
116. Målaremästare Nils Ellerström, Lund.
117. Fabriksassist. T. Hallmark, Marieholm.
118. Kontoristen Harry Nilsson, Malmö.
119. Stadsläkare Joh. Bring, Simrishamn.
120. Stationsinspektor Fr. Sjöberg, Simrishamn.
121. Författaren Fil. lic. Theoder Tuvesson, Lund.
122. Bokhandl. Esse Malmgren, Trälleborg.

123. Doktor J. Julén, Upsala.
124. Kand. Torsten Ysander, Upsala.
125. Folkskollärare Gottfrid Holmlund, Kiruna.
126. Fräulein Gretelein Lang, Schweinfurt a/M.
127. Bankier Wilh. Haas, Rothenburg o/T.
128. Kunstner Carl Dørnberger, Soon, Norge.
129. Fru Carolina Nilsson, Lund.
130. Fru Agda Lindskoug, Lund.
131. Lennart Lindskoug, Lund.
132. Herr Nils Engelsson, Lund.
133. Riksbanksregistrator Gunnar Flensburg, Malmö.
134. Länsbokhållare Allan Rietz, Härnösand.
135. Herr Nils Burrau, Lund.
136. Anders Högfeldt, Arrie.
137. Bergers Bokhandel, Skara.
138. Herr C. W. Axelsson, Enköping.
139. Fröken Hertha Maiander, Malmö.
140. Fröken Ally Maiander, Malmö.
141. Herr Fritz Montelin, Tyringe.
142. Docent Tobias Norlind, Lund.
143. Professor K. B. Wiklund, Upsala.
144. Fil. lic. Sigrid Drake, Upsala.
145. Biblioteksamanuens O. T. Kolmodin, Upsala.
146. Professor Edg. Reuterschjöld, Upsala.
147. Docent Sven Odén, Upsala.
148. Bokh. Robert Jansson, Upsala.
149. Docent E. Linderholm, Upsala.
150. Biskop L. Lindberg, Wäxjö.
151. Kandidat Martel Johansson, Upsala.
152. Notarie C. Högqvist, Upsala.
153—154. Wettergren & Kerbers Bokhandel, Göteborg.
155. Fröken Vera Callmer, Malmö.
156. Malmö Stadsbibliotek, Malmö.
157. Fröken Hilma Nilsson, Lund.
158. Teknologen Knut Nilsson, Lund.
159. Bokhandlare Carl Johansson, Norrtälje.
160. Direktör John Kron, Malmö.
161. Boktryckare Martin Ljung, Landskrona.
162. Boktryckare K. M. T. Knutsson, Limhamn.
163. Hj. Möllers Bokhandel, Kristianstad.
164—170. N. J. Gumperts Bokhandel, Göteborg.
171. Herr Nils Nilsson, Malmö.
172. Herr Sigfrid Jönsson, Malmö.
173. Fröken Agda Persson, Malmö.
174. Fru Ida Larsson, Malmö.
175. Herr Charles Nilsson, Upsala.
176. Jur. stud. Alf Everlöv, Stockholm.
177. A.-B. Sandbergs Bokhandel, Stockholm.
178. Boktryckare Gösta Knutsson, Limhamn.
179. Ingeniör Nils Nilsson, Greaker, Norge.
180. Seminarieelev Gustaf Nilsson, Lund.
181. Folkskollärare Elias Månsson, Glimåkra.
182. Köpman A. B. Palmgren, Skurup.
183—184. A. Fr. Envalls Bokhandel, Malmö.
185. Typograf Gustaf E. Berndtsson, Göteborg.
186. Byråföreståndare R. Richard Hedmark, Göteborg.
187. Norsk Folkeminnesamling, Kristiania.
188. Universitetsbiblioteket, Kristiania.
189. Doktor Jörgen Olrik, Köbenhavn.
190. Konstnärinnan Anna Ekberg, Malmö.
191. Handlande A. Nilsson, Lund.
192. E. Hammaréns Bokhandel, Haparanda.
193. Major Gillis Arfvidsson, Malmö.
194. Handl. P. Bengtsson, Veberöd.
195. Kemist Karl Pauli, Lund.
196. Amanuens Gustave Thomæus, Lund.

197. Bibliotekarien D:r Hj. Lundgren, Norrköping.
198. Nordiska Museets Bibliotek, Stockholm.
199. Teol. lic. Helge Rosén, Lund.
200. Grosshandl. A. Engström, Simrishamn.
201. Docent F. G. Aimä, Helsingfors.
202. Statens Historiska Museum, Helsingfors.
203—205. Akademiska Bokhandeln, Helsingfors.
206. Kommunalordf. Lars Hansback, Älfdalen.
207. Kapten Viggo Key, Linköping.
208. Friherre C. G. Wrangel, Christineberg, Skarhult.
209. Stadsarkivarie A. U. Isberg, Malmö.
210. Kamrer L. Ellborg, Borrby.
211. Red. Zolo Stärner, Köping.
212. Kand. J. Örgreen-Jacobsen, Malmö.
213. Folkskollärare G. Samuelsson, Farstorp.
214. Apotekare F. Montelin, Lund.
215. Stadsnotarie Nils Andersson, Lund.
216. Journalist Nils Nord, Lund.
217. Folkskollärare Anders C. Ohlsson, Löberöd.
218. Seminarieelev Arthur Nilsson, Lund.
219—221. A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.
222. Norrländska Hembygdsbiblioteket, Hernösand.
223. Friherre C. A. Adelswärd, Ryfors, Älmhult.
224. Lantbrukare N. G. Johansson, Uggelehult, Lamhult.
225. D:r Herman Geijer, Uppsala.
226. Bibliotekarie Bert Möller, Lund.
227. Handlande Karl Dahlberg, Lund.
228. Studerande Ivar Olsson, Lund.
229. Målare N. Landgren, Malmö.
230. Regementsveterinär E. Bohm, Malmö.
231—232. M. Falkmans Bokh., Malmö.
233. N. J. Gumperts Bokh., Göteborg.
234. Folkskoll. J. Årnell, Jordholmen.
235. Mandelgrenska Samlingarna, Lund.
236. Kandidat Tore Nordstrand, Lund.
237. Ingeniör E. T. Boëthius, Eslöv.
238. Landtbrukare Olof Christoffersson, Alstad.
239—240. A.-B. Nordiska Bokh., Stockholm.
241. Fil. Mag. Johan Westerlin, Malmö.
242. Bokhandlare Alfred Lundberg, Norrköping.
243. Wisénska Bokhandeln, Östersund.
244. W. Hartelius Bokhandel, Göteborg.
245. Kammarskrivare Sven Menckel, Stockholm.
246. Ingeniör C. Billberg, Stockholm.
247. Poliskommissarie C. A. Gyllensvärd, Stockholm.
248. Ingeniör John Nordén, Finspång.
249. Fröken Ida Magnusson, Alsterbro.
250. Kandidat Ernst Abrahamsson, Stockholm.
251—253. A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.
254. Hemmansägare Johan Jonasson, Åkeholm.
255. Fil. Mag. Einar Andersson, Malmö.
256—260. C. W. Lindströms Bokhandel, Lund.
261. Banktjänsteman R. Claesson, Hudiksvall.
262. Kronolänsman V. Lindeberg, Rogsta.
263. Kontorist Eric Cronqvist, Göteborg.
264. Herr Hj. Hultman, Göteborg.
265. Redaktör Gustaf Johansson, Östersund.
266. Hvar 8 Dag, Göteborg.
267. Fil. Kand. Ludvig Sjöberg, Lund.
268. Förvaltare Olof Wikberg, Sollefteå.

269. Kronofogde G. Odencrantz, Vimmerby
270. Wettergren & Kerbers Bokhandel, Göteborg.
271. A.-B. Killbergs Bokh., Hälsingborg.
272. Axel Ericssons bokhandel, Lidköping.
273. Herr F. O. Palm, Västraby.
274. Fil. Kand. E. Bertram, Eslöv.
275. Postmäst. A. M. Rydberg, Limhamn.
276. Godsägare Carl Andersson, Bronäs.
277. Limhamns Folkbibliotek, Limhamn.
278. Med. Kand. Hans Larsson, Stockholm.
279. Redaktör Birger Rosenqvist, Malmö.
280. Grosshandlare Robert Brand, Malmö.
281. Jur. utr. kand. Jac. Bergqvist, Stockh.
282. Skånetidningen Dagen, Malmö.
283. Universitets Biblioteket, Lund.
284. Disponent Joh. Lindberg, Malmö.
285. Apotekare Per Lundberg, Lund.
286. Limhamns Sparbank, Limhamn.
287—311. Lunds Universitets Folkminnes-arkiv, Lund.
312—345. Folkminnesföreningen i Lund.
346—356. Förlagets arkiv.
357—361. Lappmannen Jon Johansson, Rådom.
362—367. Konstnären Eric O. Nilsson, Lund.
368—372. Amanuensen, Fil. Kand. Ossian Lindskoug.
373—375. Förläggaren.

I ovanstående förteckning återfinnas samtliga hos mig anmälda Subskribenter i den ordning De inkommit samt de Forskare och forskningens Vänner, till Vilka utgivarna, infriande en tacksamhetsskuld, ansett sig böra som gåva överlämna boken.

Till envar här ej upptagen, som i en framtid kommer att äga denna upplaga av Lappmannen Jon Johanssons Signerier och Besvärjelser, riktar jag härmed en vädjan att godhetsfullt meddela mig uppgift därom samt om tiden och sättet för dess övertagande.

Jag bleve då i tillfälle att i huvuddrag följa denna bok — den första större från mitt förlag — och dess öden i världen.

Malmö den 1. dec. 1917.

FÖRLÄGGAREN.

Den konstnärliga utsmyckningen av Lappmannen Jon Johanssons Signerier och Besvärjelser utfördes av Eric O. Nilsson i Lund. Boken trycktes i trehundra sjuttiofem numrerade exemplar å Martin Ljungs Boktryckeri i Malmö. Papperet levererades av Grubbens Filialers Eftr., Malmö. Klichéerna tillverkades av A.-B. Malmö Grafiska Anstalt. Bokbinderiarbetet utfördes av A.-B. Reklamindustri, Malmö.
1917.

N:o

Copyright 1917
by FÖRLAG MAIANDER, Malmö.

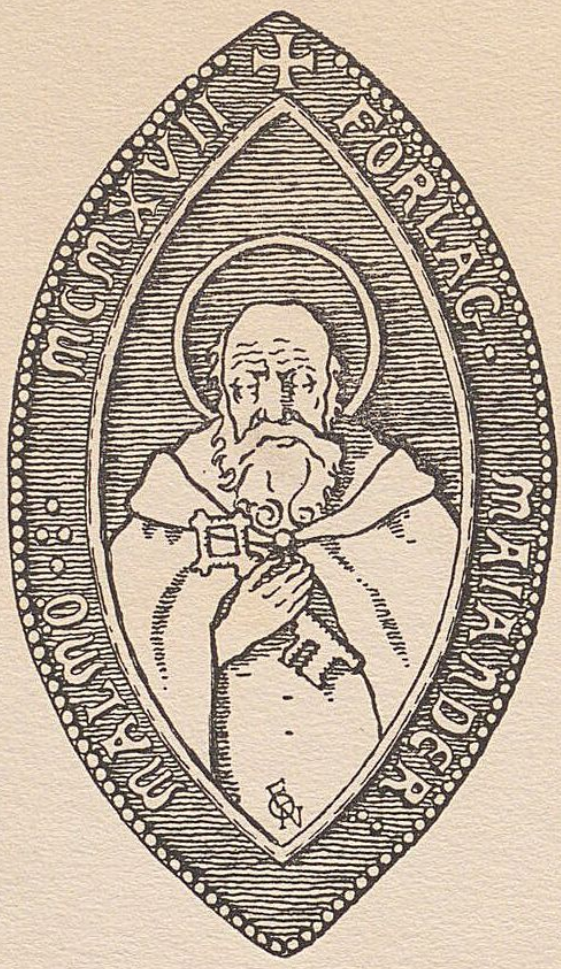

Subskriberad Upplaga